# ጠረጋ

(FIRE ON THE MOUNTAINS)

በሬይሞንድ ዴቪስ

በኢትዮጵያ የአንድ
ቤተ ክርስቲያን አስደናቂ ታሪክ

ተርጓሚ በቀለ ገሙ

1986 ዓ.ም.

«. . . የወላይታ ቤተ ክርስቲያን አስደናቂ ታሪክ በሐዋሪያት ሥራ ከተጻፈው ታሪክ ቀጥሎ ሁለተኛውን ደረጃ የሚይዝ ነው።»

ከሚስዮናዊው ኤል ዳቭሰን ሪፖርት የተወሰደ

ለኤስ አይ ኤም በአፍሪካ መቶኛ ዓመት፥
እንዲሁም በኢትዮጵያ 65ኛ ዓመት
ማስታወሻ

ለማንኛውም አስተያየት
የፖ.ሣ.ቁ. 31252
አዲስ አበባ

ብት·መ·ማ·ማ·ድ· ታተመ።

# ማውጫ

ገጽ

መቅድም

ክፍል አንድ፥ እሳቱ ተቀጣጠለ . . . . . 7

ምዕራፍ 1. የእሳት ባሕር . . . . . 7

ምዕራፍ 2. የጳና ማጃ ውሳኔ . . . . . 10

ክፍል ሁለት፥ እሳቱ ተለኮሰ . . . . . 14

ምዕራፍ 3. የተገለጡ ምስጢሮች . . . . . 14

ምዕራፍ 4. ምቹ አጋጣሚዎች . . . . . 19

ክፍል ሦስት፥ «ቤተ ክርስቲያኔን እሠራለሁ» . . . . . 26

ምዕራፍ 5. የመሠረት ድንጋዮች . . . . . 26

ምዕራፍ 6. ኢየሱስ ክርስቶስና ሰይጣን . . . . . 31

ምዕራፍ 7. የመጀመሪያ ቤተ ክርስቲያን . . . . . 36

ምዕራፍ 8. ክርስትናና ባሕል . . . . . 39

ክፍል አራት፥ የጦርነቱ እሳት . . . . . 43

ምዕራፍ 9. ጦርነቱ ተጀመረ . . . . . 43

ምዕራፍ 10. ቶሮ . . . . . 52

ምዕራፍ 11. በድጋሚ እስከምንገናኝ . . . . . 56

ምዕራፍ 12. እግዚአብሔር ግን . . . . . 57

ክፍል አምስት፥ በእሳት ተጠመቁ . . . . . 63

ምዕራፍ 13. እሳቱ ተዛመተ . . . . . 63

ምዕራፍ 14. በመከራ ውስጥ መዘመር . . . . . 65

ክፍል ስድስት ፥ ቤንዚን መጨመር . . . . . 74

ምዕራፍ 15. ቋጠሮችን መፍታት . . . . . 74

ምዕራፍ 16. ምግብ ለአካል-ምግብ ለነፍስ . . . . . 80

ምዕራፍ 17. ሕልምና መጽሐፍ ቅዱስ . . . . . 85

ምዕራፍ 18. ፈውስና ጸሎት . . . . . 89

ምዕራፍ 19. ተግባራዊ ቤተ ክርስቲያን . . . . . 93

ክፍል ሰባት - ቋሚ ብርሃናት. . . . . 99
ምዕራፍ 20. ናና . . . . . 99
ምዕራፍ 21. ባሎቴ . . . . . 103
ምዕራፍ 22. አሞኔ . . . . . 110
ምዕራፍ 23. ግፋቴ . . . . . 113
ምዕራፍ 24. የአዳ ሚስት . . . . . .116
ምዕራፍ 25. ላፋሜ . . . . . 120
ክፍል ስምንት፥ ያልጠፋው እሳት . . . . . 123
ምዕራፍ 26. የወላይታ ቤተ ክርስቲያን ዛሬ . . . 123
ምዕራፍ 27. ለምን በወላይታ ሆነ?. . . . . 127
መደምደሚያ . . . . . ..132

# መቅድም

የወላይታ ቤተክርስቲያን ታሪክ በኢትዮጵያ የቤተ ክርስቲያን ታሪክ ውስጥ ደራሲው ሪይሞንድ ዴቪስ እንዳሉት «ተአምራዊ ታሪክ» ነው። ታሪኩን የሠራው ሰው ሳይሆን ራሱ መንፈስ ቅዱስ ነው። አዎን መንፈስ ቅዱስ ሳይፈቅድና ሳይሠራ ወንጌልን ማስተማርና መስበክ፥ በሕግ በተከለከለበት ጊዜና ቦታ ስለጌታ ኢየሱስ ክርስቶስ መመስከር፥ በሰይጣናዊ እምነትና አምልኮ፥ በጠንቋዮችና ታልቻዎች ግስፈራሪያ የታሰረውን ሕዝብ የምሥራቹን ታል በግሰማት ነፃ ግውጣት የሚችል ማነው? መንፈስ ቅዱስ ካልሆነ በስተቀር ሬደል ካልቆጠሩ፥ በቋንቋቸው የእግዚአብሔር ታል ተተርጉሞ ካላነበቡና ካላጠኑ፥ መጽሐፍ ቅዱስ ት/ቤት ገብተው ካልሠለጠኑ ሰዎች መካከል በአካባቢያቸውና በሌሎችም የሀገሪቱ ክፍሎች ዞረው የምሥራቹን ታል የሚያውጁ ወንጌላዊያንና ድንቅ የቤተ ክርስቲያን መሪዎችን መፍጠር የሚችል ማነው?

አዎን ለወላይታ ቤተ ክርስቲያን መሪዎች ቅዱሱ መንፈስ በሙላት ተሰጥቷቸው ስለነበር ወንጌል በኃይልና በሥልጣን ተሰብኮ በብዙ መቶ ሺህ የሚቆጠሩ ሰዎች ኢየሱስ ክርስቶስን አመኑ። አሮጌ ባሕልና ሰይጣናዊ አምልኮ ተወገደ፥ ጠንቋዮችና ታልቻዎች ገቢያቸውን አጡ፥ አልፈውም የአምልኮ መገሪያዎቻቸውን በመጣልና በመሰባበር እጃቸውን ለወንጌል በመስጠት ተግረኩ። በወላይታ ሕብረተሰብ ውስጥ እግዚአብሔርን ግምለክ ሲጀመር አመለካከት፥ አስተሳሰብ፥ አለባበስ፥ አመጋገብ በአጠቃላይም አኗኗር ተለወጠ። ከሰይጣንና ደቀ መዛሙርቶቹ ዛቻና ሽብር በወንጌል ነፃ ስለወጣ በእያንዳንዱ አማኝ ልብ፥ ቤተሰብና አካባቢ ሰላም ሰፈነ።

በበዓለ ሃምሳ መንፈስ ቅዱስ ወርዶ ሐዋሪያት ከተቀበሉት በኋላ ወንጌል በኃይልና በሥልጣን እየተሰበከ እንደሰደድ እሳት ሲቀጣጠል (ሐዋ.ሥራ 2 እና 3) ወዲያው የክርስቶስ ጠላቶች ሐዋሪያትን ግሳደድ እንደጀመሩ (ሐዋ.ሥራ 4) ሁሉ የወላይታ ክርስቲያኖችም ወንጌልን አምነው ስለተቀበሉና መልሰው ስለሰበኩ ባላባት አስተዳዳሪዎች፥ የአሮጌ አምልኮ መሪዎችና የኢጣሊያ ቅኝ ገዥዎች አማኞችን ከሰሰዋል፥ አሳሰረዋል፥ ገርፈዋል። በአዲስና አሮጌው እምነት መካከል በተፈጠረው ልዩነት ምክንያት ልጅ ከአባት (እናት)፥ ወንድም ከወንድም፥ ባል ከሚስት፥ ዘመድ ከዘመድ፥ ጓደኛ ከጓደኛ . . . ወዘተ ተለያይተዋል። ይህ የወላይታ አማኞች የከፈሉት ውድ ዋጋ ከስድሣ አምስት ዓመታት በፊት የተለኮሰውን የወንጌል እሳት እስከዛሬ ጠብቆ አቆይቶታል።

እንግዲህ ይህንን በእግዚአብሔር የተሠራ አስደናቂ ታሪክ ነው በሚቀጥሉት ገጾች የምናነበው። ታሪኩ የእግዚአብሔር አሰራር፥ የሚሲዮናውያን፥ የቤተ ክርስቲያን መሪዎችና የአማኙ ሕዝብ ክርስቲያናዊ ተጋድሎ ታሪክ ነው። መጽሐፉን እንድተረጉመው ያነሣሣኝ ይህ በሀገራችን የተፈጸመ አስደናቂ ታሪክ ለምዕራባውያን አንባቢያን በቋንቋቸው የተጻፈ ቢሆንም በቋንቋችን ተተርጉሞ ለሀገራችን አንባቢያን ያለመቅረቡ ነበር። መጽሐፉ በውጭ አሥራ አራት ጊዜ ተደጋግሞ መታተሙና በሌሎች ሦስት የውጭ ቋንቋዎች መተርጎሙ በዓለም አቀፍ ደረጃ በክርስቲያኖች ዘንድ

ተወዳጅ መሆኑን ያመለክታል። አሁን ደግሞ ወደ አማርኛ ተተርጉሞ መቅረቡ በሀገራችን ለግል አንባቢያን፥ ለቤተ ክርስቲያን ታሪክ አጥኚዎች፥ ለመጽሐፍ ቅዱስ ት/ቤቶችና ለመሳሰሉት እጅግ ጠቃሚ ነው።

የመጽሐፉ አርእስት በእንግሊዝኛ «ፋይር አን ዘ ግውንተንስ» የሚል ሲሆን በወንጌል እሳት የሰይጣን ሥራ ሁሉ ተጠራርጎ የጠፋ መሆኑን ስለሚያመለክት «ጠረጋ» ብዬ ተርጉሜዋለሁ። «ጠረጋ» ማለት ማንጻት፥ ማስወገድ . . . ወዘተ ማለት ሲሆን በወላይትኛ ደግሞ የሰደድ እሳት ማለት ነው።

በመጽሐፉ ውስጥ የተገለጹት ድርጊቶች የተፈጸሙት በወላይታ ባሕልና ሥርዓት ውስጥ ይሁን እንጂ ጸሐፊው ይህንን ሥርዓት፥ ባሕልና ቋንቋ የማያውቅ የውጭ አገር ሰው ሲሆን የተጻፈውም ለውጭ አንባቢያን ነው። እኔ ደግሞ የወላይታን ባሕልና ቋንቋ የማውቅ መሆኔ በትርጉሙ ሥራ በጣም የረዳኝ ቢሆንም ታሪኩን ለሀገራችን አንባቢያን በሚስማማና በሚገባ መንገድ ተርጉሞ ማቅረብ ቀላል እንዳልሆነ ግልጽ ነው። ስለዚህ በሰዎችና ቦታዎች አጠራር፥ ቀኖችንና ዓመታትን ከአውሮፓውያን ወደ ኢትዮጵያ አቆጣጠር ስለውጥ ይህንንና በመሳሰሉት ላይ ስሕተት ቢኖር አንባቢያን በይቅርታ እንደምታልፉኝ ተስፋ አደርጋለሁ። በትርጉሙ ላይ ያላችሁን አስተያየት ደግሞ አጥብቄ የምሻ መሆኔን በተጨማሪ እገልጻለሁ።

ትርጉሙን በምሠራበት ጊዜ በምክር በእርማት በሌላም ሁሉ ለረዱኝ ወንድሞች እህቶችና ድርጅቶች ጥልቅ ምስጋና አቀርባለሁ።

በቀለ ገሙ

# ክፍል አንድ፡- እሳቱ ተቀጣጠለ

## ምዕራፍ 1. የእሳት ባሕር

. . . በስብከት ሞኝነት የሚያምኑትን ሊያድን
የእግዚአብሔር በጎ ፈቃድ ሆኖአልና።

1ኛ ቆሮ. 1:21

ዳና ግጄ በከፊል እንቅልፍ ልብ ግድግዳ ተደግፈው ተቀምጠዋል። ሌሎች ግን ጭውውት ይዘዋል፥ ፈታቸውና መልካቸው ብልጭ ድርግም እያለ ከሚነደው እሳት ነበልባል የተነሣ ደምቋል። ወዲያው ዳና ግጄ በጭውውቱ ርዕስ በመደናገጥ ከሕልም እንደሚነቃ ሰው ባነኑ። ከድካምና መጫጫን ጋር እየታገሉ ከነቱ በኋላ ስለ አባያ ሐይቅ አብረዋቸው ያሉ ሰዎች የሚያወሩትን ማዳመጥ ጀመሩ።

«ይህ ስለ ሐይቁ የምትነግረን በጣም እንግዳ ነገር ነው፥ ነገሩ በርግጥ እውነት ነው?» ሲል ጠየቀ ሉላሞ።

«ኃይለ ሥላሴ ይሙት!» አለ የቤቱ ባለቤት። ቀጥሎም «እውነት ነው፥ ከዚሁ ካለንበት ቦታ ቢበዛ ከሁለት ሰዓት የእግር ጉዞ በኋላ ከሐይቁ ዳርቻ ብዙም ሳይርቅ ከድንጋዮች ስንጥቅ እጅግ ብዙና የማያቋርጥ ደመናማ እንፋሎት ሲወጣ ማየት ይቻላል። ይህም የሚሆነው ብዙውን ጊዜ በቀዝቃዛ ወራት ነው።»

ዳና ግጄ ቀና ብለው «ምንድነው እሱ? ሙቅ ውሃና እንፋሎት ከምድር ውስጥ ይወጣል? ከየት ነው የሚመጣው? እሳትስ የለም?» አሉ።

«እንግዶቼ ባይደክማችሁ ኖሮ አሁኑኑ ያን ሥፍራ እንድታዩት በመሰድኋችሁ ነበር። ከፈለጋችሁ ነገ ጧት ጉዞአችሁን ስትጀምሩ ይህንን በአይናችሁ እንድታዩት ወደዚያው እመራችኋለሁ። በጨለማ ስለሚያስፈራ ቀን በፀሐይ ብርሃን ብናየው ይመረጣል።»

ወዲያው እሳቱ መጥፋት ሲጀምር አንድ በአንድ እንቅልፍ አሸነፋቸውና ፀጥታ ሆነ፥ ቤቱም ጨለመ። ዳና ግጄ ግን የሰሙት አላስደሰታቸውም። ውሃውን ሊያፈላ የሚችል ሙቀት ከሆነ እሳት መኖር አለበት ብለው አሰቡ። ስለ እሳት ባሕር ሌላ መገለጫ ግማኘቴ ያጋጣሚ ጉዳይ አይመስለኝም፥ ለሁሉም እስቲ ነገ ጧት አየዋለሁ።

ነገር ግን ዳና ማጃ የጠበቁት የጧቱ ሰዓት ቶሎ የሚደርስ አልሆነላቸውም። ሲዞሩና ሲገላበጡ እንቅልፋም ሊወስዳቸው አልቻለም። እነዚያ ዋንዳሮ የተናገራቸው ቃላት በአንጎላቸው ደግመው ደጋግመው እየተመላለሱ በሀሳባቸው የሚፈጥሩትን አስፈሪ ሥዕላዊ መግለጫ ማጥፋት አልቻሉም። «እሱ የሚለውን መስማት አልነበረብኝም ገና በመጀመሪያ ሳየው አንድ የተለየ ነገር እንዳለው ይታወቀኝ ነበር» ብለው አሰቡ።

ዋንዳሮ ልዩ ሰው ነበር፥ ገራገር ነገር ግን ደፋርና ግልጽ። ዳና ማጃ በሰዎች ሁሉ ዘንድ የታወቁ የተፈሩና የተከበሩ፥ አንዳንዴ ትልቅ ሰው ወይም በአካባቢው አጠራር «ዳና» ስለነበሩ ቁጡና ዝምነተኛ፥ ከወላይታም ሆነ ከሌላ ጎሣ የሆኑ ብዙ ባሪያዎች ያሏቸው ናቸው። («ዳና» ማለት ሹም ማለት ነው።)

ዳና ማጃ በቆላማ የጥጥ እርሻቸው ሆነው ንብረታቸውን ሲቆጣጠሩና ሲጠብቁ ነበር አንድ ጉስቁል እንግዳ ሰው ባልተለመደ አኳኋን በድፍረት ሊያነጋግራቸው የጀመረው። «ጎዶ (ጌታዬ)! አንድ ቀን ንስሐ ሳይገቡና በኢየሱስ ክርስቶስ ሳያምኑ ቢሞቱ ወደ ገሃነም ወርደው በማይጠፋ የእሳት ባሕር ይቃጠላሉ።»

ሹሙ ለመስማት ባይፈልጉም ያለመፈለጋቸውን ስላልገለጹ ከመስማት አላመለጡም። በጎ ሰው እንዳልሆኑ ስለሚያውቁ ከሞት በኋላ ምን እሆን ይሆን እያሉ ሁልጊዜ ራሳቸውን ይጠይቁ ነበር። እንግዳው እንዲጠጋቸው እየጠቀሱ ስለዚሁ ጉዳይ የበለጠ እንዲነግራቸው ጠየቁት። ዋንዳሮ መዳንና ለኃጢአታቸውም ይቅርታ ለማግኘት የኢየሱስ ክርስቶስ የእግዚአብሔር ልጅ ፈቃድ እንደሚያስፈልጋቸው ለዳና ማጃ በግልጽና በቀላሉ መሰከረላቸው። ዳና ማጃ ይህ የሚታመንበት ሰው የሚገኝበትን ቦታ ሲጠይቁት ዋንዳሮ ይህ ሰው አሁን በመንግሥተ ሰማይ እንዳለ፥ አንድ ቀን (ምናልባትም በቅርብ ጊዜ) ወደ ዓለም እንደሚመለስና በእርሱ የሚያምኑትን ሁሉ ወደዚያው አስደናቂ ሀገር እንደሚወስድ ነገራቸው።

ዳና ማጃ በእሳት ስለሚቃጠለው ባሕር ከሰሙ ሳምንታትና ወራት ያለፉ ቢሆንም ያንን ደጋግመው ማስታወሳቸው አልቀረም። ትናንት እርሳቸውና ሎላሞ በስተደቡብ ከሶዶ አሥር ማይል ያህል ርቆ ከሚገኝ ቤታቸው ተነስተው ነበር ጉዞ የጀመሩት። በመሸባቸውም ጊዜ ለአዳር በአባያ ሐይቅ አጠገብ አረፉ፥ የተጓዙትም ሃያ ማይሎች ያህል ነበር። በዚህ ቦታ ከመሬት ውስጥ (ያውም ከሐይቅ አጠገብ) እንፋሎት መፍለቁ ሲሰማ እንዴት ያስደንቃል! ሀሳቡ በጣም ስለረበሻቸው እንቅልፍ ሊወስዳቸው አልቻለም።

እንደማይነጋ የለምና ነጋ። ዳና ማጃ ድካም እየተሰማቸው ከሌሎች በመቀላቀል በኮርቻቸው ተቀመጡ። በሰውነታቸው ሕመም ይሰማቸዋል፥ ቀዝቃዛው ንፋስ አጥንታቸውን ክፉኛ ገርፎታል። በድንጋያማው የእግር መንገድ ከሚሰማው ከእንስሳቱ ኮቴ በቀር ፀጥታ ሰፍኗል።

ግዶ ከሰፈው ሐይቅ ባሻገር በተራሮች ጫፍ ላይ ፀሐይ ስትወጣ ትታያለች።

የፀሐይዋ ብርሃን በሐይቁ ሲንፀባረቅ እሳት ይመስላል። ወይ ጉድ! ምነው የማየው ነገር ሁሉ ዋንዳሮ የነገረኝን ታሪክ ያስታውሰኛል! ይህንን የመሰለ ሐይቅ ደግሞ ሊነድ ይችላልን?

ይኸውና ከፊት ለፊታቸው ጥቁር ግራጫና የተለየ ቅርፅ ካላቸው ድንጋዮች ውስጥ እንፋሎት ሲወጣ በግለጻው የፀሐይ ብርሃን በግልጽ ይታያል።

«ይህ መሆን ከጀመረ ስንት ዓመት ነው?» ሲሉ ጠየቁ ዳና ማጃ

«ማን ያውቃል? እኛ ከድሮ ጀምሮ እንደዚህ እንደነበረ እናውቃለን። ሁልጊዜ ስለማይጠፋው እሳት ሲነገር እንሰማለን። ትናንት እንኳን ከአንድ ሽማግሌ ጋር ስንጫወት እነዚሁ እንፋሎት የሚያፈልቁ ቀዳዳዎች ቁጥራቸው ከዓመት ዓመት እየጨመረ መሄዱንና አንድ ቀን ከሐይቁ ጠርዝ ሊደርስ እንደሚችል፥ ይህ ከሆነ ደግሞ ምናልባት የሐይቁ ውሃ በሙሉ ሊሞቅና ሊፈላ እንደሚችል ነግሮኛል። ብቻ እኔ ምን አውቃለሁ?»

ሰዎቹ ጎንበስ ብለው እጆቻቸውን በድንጋዮቹ ላይ ሲያሳርፉ ሙቀት እንዲያውም ግለት እንዳለ ተሰማቸው። በነፋሱ ኃይል ወዳሉበት አቅጣጫ ይጓዝ የጀመረው እንፋሎት ከአፍንጫቸው ሲገባ ሽታው እንግዳ ስለሆነባቸው ፈሩና በፍጥነት ወደኋላ አፈገፈጉ።

ዳና ማጃ ማመን አቅቷቸው ራሳቸው እየነቀነቁና የተመሰቃቀለ ጸጉራቸውን እያሻሹ «እኔ ይህንን አላምንም» አሉ። አብረዋቸው ያሉት ሁሉ በመርበትበት ሲንጫጩ እሳቸው ግን በጣም በመገረም ምንም አልተናገሩም፥ ፈጥነው ወደ በቅሎአቸው በመመለስ ጋልበው ጉዞአቸውን ጀመሩ።

ሙቀት፥ እንፋሎት፥ ፍል ውሃ። እሳት ከሌለ እነዚህ ሊኖሩ አይችሉም እሳት ግን አላየሁም ሆኖም ያለጥርጥር በምድር ውስጥ ያውም በቅርብ እሳት መኖር አለበት። አይኮባ (ምንም አይደል)! ከዚህ ቦታ ርቄ ከኖርኩ ጉዳት አይደርስብኝም ብዬ አገምታለሁ።

በተረከዞቻቸው ሲኮረኩሩት በቅሎው በመጡበት መንገድ እየተንገጫገጨ ይዞአቸው ሲኳትን ነገሩን ረስተውት ጉዞአቸውን ቀጠሉ።

ከጥቂት ጊዜ በኋላ የዳና ማጃ ወንድም ታመመ። ተስፋ የቆረጡ ዘመዶች በቃሬዛ ተሸክመው አሥር ማይል ያህል ርቆ ወደሚገኝ ወደ ሶዶ ሚሲዮን ክሊኒክ ወሰዱትና የክሊኒኩ ነርስ ሕክምና አደረገችለት።

«አማኝ ነዎት?» ስትል ነርሷ ዳና ማጃን ጠየቀቻቸው።

«በዚህ ጠርሙስ ለወንድምዎ መድኃኒት ሞልቼ ብሰጥ ጠርሙሱን መልሰው ያመጡልኛል?»

«አዎን» ሲሉ መለሱ ዳና ማጃ። የሁለቱም ጥያቄዎች እውነተኛ መልስ ግን ተቃራኒው መሆኑን በልባቸው ያውቁታል።

ዳና ማጃ ነርሷ ለወንድማቸው የምታዘጋጀውን መድኃኒት ከሌሎችም ጋር በመሆን እየተጠባበቁ ፈረንጁ የሚናገራቸውን ያዳምጡ ነበር፥ ፈረንጁም የሚናገራቸው የዛን ቀደም ሲል ዋንዳሮ የነገራቸውን ሰው ስም እያነሣ ነበር።

በጣም እንግዳ የሆነባቸው ነገር አንድ ቀን ኢየሱስ ከሰማይ ተመልሶ ሲመጣ እርሱን ያወቁትንና የወደዱትን ወደራሱ ይወስዳቸዋል፥ ሌሎች ግን ስላላወቁ ይተዋቸዋል፥ እነርሱን ፍርድና የእሳት ባሕር ይጠብቃቸዋል ያለው ነበር።

ዳና ግጃም በጠርሙስ የተዘጋጀውን መድኃኒት እንደተቀበሉ ፈጥነው ሄዱ። መድኃኒቱም ባለቀ ጊዜ ለግስጪመር ወደ ሚሲዮኑ መምጣት ግድ ሆነባቸው። ነጭ ሰዎች አስደናቂና እንግዳ ነገር እንደሚያደርጉ ሰምተው ነበርና መጥፎ ነገር እንዳይደርስባቸውና እንዳያስቷቸው የሆነ መከላከያ እንደሚያስፈልጋቸው አሰቡ። በወላይታ ሰዎች ዘንድ ሌሎች ሰዎች ከሚያደርጉት አስማት፥ መተት ወይም ባልታወቀ ኃይል ምክንያት ከሚከሰት መጥፎ ነገር ለመከላከል ክታብ መጠቀም ወይም ለመጠቀም መፈለግ የተለመደ ነበር። ዳና ግጃ ራሳቸው ሁልጊዜ ለሰይጣን መስዋዕት ያቀርባሉ፥ በጣያትም ያምናሉ። አሁን ግን የነጮችን ማሳሳቻ ለመከላከል ምን ማድረግ እንዳለባቸው አልታወቃቸውም።

ነጮች ስለማያጨሱ ለመከላከያ ትንሽ ትንባሆ መጠቀሙ ሳይሻል አይቀርም ብለው በግሰብ ጥቂት የትንባሆ ቅጠሎችን በመቀንጠስ በኪሳቸው ያዙ፥ ይህም ዳግመኛ ወደ ሚሲዮኑ ጣቢያ በሚሄዱበት ጊዜ ሊደርስባቸው ከሚችል ሁሉ ሊከላከላቸው እንደሚችል ተስፋ አደረጉ። በዚህ በመተማመንም ለተጨማሪ መድኃኒት ወደ ሚሲዮኑ ነርስ መጡ። ምንም ነገር ስላልደረሰባቸው የትምባሆው መተት የሠራላቸው መሰላቸው።

ዳና ግጃም የወትሮ ሕይወታቸውን ለብዙ ወራት ቀጠሉ።

## ምዕራፍ 2. የዳና ግኔ ውሳኔ

> እየተንቀጠቀጠና እየተደነቀ፦ ጌታ ሆይ ምን አደርግ ዘንድ ትወዳለህ? አለው። ጌታም ተነስተህ ወደ ከተማ ግባና ታደርገው ዘንድ የሚያስፈልግህን ይነግሩሃል አለው።
>
> የሐዋሪያት ሥራ 9:6

«ይኸው! ይኸው!» ብለው ከፍ ባለ ድምፅ ጮኹ ዳና ግጃ። «ይህ ይሆናል ብሎ ዋንዳሮ የነገረኝ ነገር ነው። አስደንጋጭ ድምፅ፥ የመሬት መንቀጥቀጥ፥ እሳት፥ ጭስ! ይህ የእግዚአብሔር ፍርድ ነው፥ ኢየሱስ የተባለው ወደ ምድር እየመጣ ነው ማለት ነው።»

ዳና ግጃ ቦይ ውስጥ በፍርሃትና በመንቀጥቀጥ ወድቀዋል። በዚያን ዕለት በግለዳ ከቤታቸው ተነስተው ነበር ወደ ሶዶ ጉዞ የጀመሩት። በመንገዳቸው በአካባቢያቸው ያሉትን ነገሮች ሁሉ ብዙውም ሳያጠኑ በሐሳብ ተውጠው ይጓዙ። በቅሉአቸውም የጌታውን ቶሎ የመድረስ ፍላጐት የተረዳ ይመስል በፍጥነት እየገሰገሰ ነበር። ነገር ግን ምንም እንኳን እሳቸው ባይጨነቁለትም

አንድ ያልተለመደ ድምፅ ለብዙ ደቂቃዎች ተሰምቷቸዋል። ድምፁ እየጨመረ ሲመጣ ግን ስሜታቸውን ስለሳበ ወደላይ ቀና ሲሉ አንድ ዓይነት ቅርጽ ያለው ነገር በአየር ሲበር ተመልከተው በጣም ደነገጡ። አውጥተውና አውርደው ምንነቱን ለመመርመር ጊዜ አልነበራቸውም ወዲያው ምድሩ ተንቀጠቀጠ፥ ሰማዩ ከባድ ድምፅ አሰማ፥ ከአሳቱ የተነሣ ደግቅ ብርሃን ሰማዮን ሞላው፥ ድንጋዮች ከመሬት ወደ ላይ ተወረወሩ፥ ምድሪቱ የምትፈነዳ መሰለች፥ ካልተለመደ አስደንጋጭ ድምፅ የተነሣ በቅሎአቸው ደንብሮ ዳና ግጃን እመሬት ጣላቸው፥ እሳቸውም ከፍርሃትና ድንጋጤ የተነሣ ልባቸው በኃይል እየመታ በወደቁበት ቀሩ።

ድምፆቹ መሰማታቸውን ለሰዓታት ከቀጠሉ በኋላም ፀጥታ ሲሰፍን ዳና ግጃ እየተጫጫናቸው ቀና ብለው በእግራቸው ቆሙ። ታላቅና ኩሩ አለቃ በዚህ ሁኔታ ላያቸው ምስኪንና አሳዛኝ ሆነው ልብሶቻቸው ተመሰቃቅለው በጭቃ ተለውሰው ፊታቸው በፍርሃትና መደናገጥ ተሞልተው ነበር። በጣም ተቸግረው በቅሏቸውን ከያዙ በኋላ እላዩ ላይ ወጡ። አሁን አንድ ነገር ግድረግ ብቻ ይቀራቸዋል፥ ይኸውም በተቻለ ፍጥነት ኢየሱስን ማመንና መከተል ነው። ኢየሱስ የመጣ እንደሆነ በወላይታ ብዙ ጊዜ ላይቆይ ስለሚችል አብረው ወደ መንግሥቱ ሰማይ ለመሄድ ዳና ግጃ መዘጋጀት ነበረባቸው። ስለዚህም ግድረግ ያለባቸውን ዘርዝሮ የሚነግራቸው ሰው ፈለጉ።

በቅሎአቸውን በፍጥነት እየጋለቡ በአቅራቢያ መኖሩን ወደሚያውቁት ወደ አንድ ክርስቲያን ሰው ቤት ሄዱ። ላባኒያ ጎዶ (አባ ካባኒያ) እቤት ባይገኝም ባለቤቱ ነበረች። እሷም ዳናን ከሩቅ ስታያቸው በጣም ፈራች። «ወደ ቤት አላስገባቸውም፥ ባለቤቴም የሄደበትን አልነግራቸውም፥ ባሪያ የሚያደርጉትን ሰው ይዘው ሊሄዱ አይደል!» አለች በልቧ። ምንም እንኳን ባለቤቷ የሄደው ለጥምቀት አገልግሎት መሆኑን ቢታወቅም ይህንን ላለመንገር «የሄደበትን አላውቅም» ብላ መለሰችላቸው።

ዳና ግጃ ትተው ወጡ። በመንገዳቸውም በቡድን የሚሄዱ ሰዎችን አገኙና «ወዴት ትሄዳላችሁ?» ብለው ጠየቋቸው። ወደ ጥምቀት አገልግሎት የሚሄዱ ቢሆንም ይህንን ለዳና ግጃ ለመንገር ጥቂት አመነቱ። ላባኒያ ጎዶ ከተጓዦች አንዱ ነበርና መልሶ ለጓደኞቹ እንዲህ አላቸው «ጌታ ኢየሱስ ለዘጠና ዘጠኙ በጎች ሲል የጠፋውን አንድ በግ አልተወውም፥ እኛስ ለጂህ ሰው ለመመስከር ለምን እንፈራለን? ስለ ጌታ ኢየሱስና ስለ ሥራው ልንነግራቸው ይገባል»። በዚያው በነበሩበት መንገድ ላይ መሰከረላቸው። ቀጥሎም «እኛ አሁን የምንሄደው ለጥምቀት አገልግሎት በመሆኑ አብረን እንሂድና ያዩታል» ሲላቸው ዳና ግጃ ለመሄድ ተስማሙ።

ወደ መጠመቂያው ወንዝ ሲደርሱ በወንዙ በሁለቱም በኩል ብዙ ሰዎች ተሰብስበው ሲመለከቱ አዩ። እሳቸውም በጥምቀት አገልግሎት ሲገኙ የመጀመሪያ ጊዜያቸው በመሆኑ በሕዝቡ መሐከል ሆነው ክርስቲያኖች የሚያደርጉትን ሁሉ በጉጉት ይመለከቱ ጀመር። አስቀድመው ወደዚያ እንደደረሱ ከሚጠመቁት ውስጥ ጥቂቶቹ ቀድሞ ባሪያዎቻቸው ሆነው ግን ያፈነገጡ ስለነበሩ እሳቸውን ሲያዩ ደግመው ባሪያ ሊያደርጓቸውና

ሊወስዷቸው የመጡ መስሏቸው በሌላ አቅጣጫ ከወንዙ ወጥተው ወደ ግዶ ከተሸገሩ በኋላ ተሰወሩ። ዳና ግጃ ግን አእምሮአቸው በመንገድ ባጋጠማቸው ጉዳይ ተረብሾ ስለነበር የሚጠመቁ ሰዎችን ማንነት ልብ አላሉም ነበር።

ከዚያም በኋላ ሁሉም ለጌታ ራት (ቁርባን) አገልግሎት ወደ አንድ ሽግግሌ ቤት ሄዱ። በዕለቱ የተጠመቁት የጌታን እራት ሲወስዱ ይህ የመጀመሪያ ጊዜያቸው መሆኑ ነበር። ያልተጠመቁ አማኞች ዳና ግጃም ጭምር ውጪ እንዲቀመጡና እንዲጠብቁ ተደረገ። ዳና ግጃ በቤቱ ውስጥ የሚከናወነውን ያዩ ዘንድ መግባት ባለመቻላቸው ተናድደው ነበር።

ወዲያው ራሳቸውን በራሳቸው «ለምን ውጪ እቀመጣለሁ? ዳና እንደመሆኔ መጠን ቤተ ክርስቲያኑ ውስጥ መግባት አለብኝ» አሉ። ሆኖም ጉልበቶቻቸው ስለ ዛሉ ከመሬት እንኳን ሊነሱ አልቻሉም። ዳግመኛም ሊነሱ ሞከሩ፥ አሁንም አልቻሉም። በዚህ ሁኔታ ቁጭ ብለው በቤተ ክርስቲያኑ ውስጥ የነበሩት በአፋቸው የሆነ ነገር ሲጨምሩ እየተመለከቱ ሲገረሙ ከቆዩ በኋላ አገልግሎቱ ተጠናቅቆ ሰዎቹ ከቤት ወጡ።

በዚያን ሰዓት የዳና ግጃ በዚያ መኖር በሁሉም ዘንድ ታወቀ። ወዲያው የቤተ ክርስቲያኑ መጋቢ፥ ሽግግሌዎችና ላባኒያ ጎዶ ወደ እሳቸው ቀርበው ኢየሱስ ክርስቶስ አዳኝ መሆኑን ማወቅና ከእርሱም የሚገኘውን ደስታና ሰላም መለማመድ እንዴት ያለ ድንቅ ነገር እንደሆነ ነገሩዋቸው።

ከሽግግሌዎቹ አንዱ ዋንዳሮ ነበር።

«ሳሮ ሳሮ (ሰላም ሰላም) ዕለቱን በሰላም አሳለፉ?» ሲል ጠየቀ ዋንዳሮ።

«በሰላም? በዚህ ዓይነት ጊዜ ማን ሰላምን ሊያገኝ ይችላል? በዛሬው ዕለት ምንም ሰላም አልነበረኝም። እንዲያውም ዛሬ በክፉት በተመላው ረዥሙ ሕይወቴ ውስጥ ለመጀመሪያ ጊዜ ፈርቼ ነበር። እስቲ ንገረኝ ዋንዳሮ፥ ኢየሱስ ክርስቶስ መጣ?» ሲሉ ከፍ አድርገው ተናገሩ ዳና ግጃ።

«ዳና ግጃ! ኢየሱስ ክርስቶስ እስካሁን አልመጣም። ነገር ግን በቶሎ ይመጣ ይሆናል» ሲል ዋንዳሮ መለሰላቸው። ቀጥሎም «ኢየሱስ ክርስቶስ መጥቶ ቢሆን ኖሮ እርስዎ እኔንና ሌሎች በዚህ ያሉትን ሊያዩአቸው አይችሉም፥ ምክንያቱም እርሱ እኛን ወደመንግሥተ ሰማያት ይወስደን ነበር። በኢየሱስ ማመንና እስኪመጣም ተዘጋጅቶ መጠባበቅ እንዴት ጥሩ ነገር መሰልዎት ዳና ግጃ! » አላቸው።

በዚህን ጊዜ ዳና ግጃና ዋንዳሮ ከላባኒያ ጎዶ ጋር በመሆን ወደ ላባኒያ ጎዶ ቤት የሚያመራውን መንገድ ይዘው እየሄዱ ነበር።

«ታዲያ ዛሬ ወደ ሶዶ ስሄድ ያየሁት ምንድነው? በጣም ትልቅ ድምፅ ሰምቼ ወደ ሰማይ ብመለከት አንድ ትልቅ ነገር አንዳች ሌላ ነገር ሳይነትተው ወይም ሳይገፋው በአየር ላይ ሲበር አየሁት። አመለኛ በቅሎዬ ደንብሮ በመሬት ጣለኝ። መሬት ተንቀጠቀጠ፥ ድንጋዮችና ቆሻሾች ወደ ላይ በረሩ፥ ዛፎችና ቤቶች በፊቴ ተናዱ፥ ይህንን እናንተ አላያችሁምን? አልሰማችሁም?»

«አዎን እኛም አይተናል፥ ሰምተናልም። ፈርተንም ነበር። ነገር ግን ይህ የኢየሱስ ክርስቶስ ዳግመኛ መምጣት እንዳልነበረ እናውቃለን» ሲል መለሰ ዋንዳሮ። በመቀጠልም «እነዚያ እርስዎ ያዩዋቸው ወራሪው ጠላታችን ሀገራችንና ንጉሣችንን ለማንበርከክ የሚጠቀማቸው የጦር መሣሪያዎች[1] (መኪናች) ናቸው። ጠላታችን በአየር መብረርም ይችላል። አንዳንድ ጊዜ የጠላታችን ሰዎች ከብረት በተሰሩ ትናንሽ ቤቶቻቸው[2] ውስጥ ገብተው ከቤቶቻቸው ጋር በመሬት እንደፈረስ እየሮጡ በበሮችና በመስኮት በኩል በጠመንጃቸው ወደ ውጪ ይተኩሳሉ» አሏቸው።

ዳና ማጃ በጣም ፈርተውና ግራ ገብቶአቸውም ስለነበር የሚነገራቸው ሊገባቸው አልቻለም። ወንጌል እንዲመሰከርላቸው እንዲረዱም መረጋጋት ነበረባቸው፥ ስለዚህም ላባኒያ ጎዶ ቤት ከደረሱ በኋላ ሙቅ ውሃ ቀርቦ ላባኒያ ጎዶ እግራቸውን አጠቡ፥ ከልብሳቸው ጭቃ ተራገፈ፥ እሳት እንዲሞቁ ታስቦ ተቀጣጠለ፥ የላባኒያ ጎዶ ባለቤት ትኩስ የወላይታ ቡና በጪው አቀረበችላቸው። ወዲያው ዳና ማጃ ተዝናንተውና ተረጋግተው ለመስማት ዝግጁ ሆኑ።

ደጋግመው ስላዩትና ስለሰሙት ነገር ሲያስቡ ይዘገንናቸዋል፥ ይንቀጠቀጣሉም። ዳና ማጃ በእርግጥ በሕይወታቸው ፈርተው አያውቁም። በመንጠቅና በመፈንገል የሰበሰቧቸው ከመቶ በላይ ባሮች ያሏቸውና ይህን ሁሉ ሲያደርጉ ለማንም ለምንም ፈርተውና ሰግተው የማያውቁ ናቸው።

በእሳት የሚቃጠለው ባሕር ትዝታ ዋንዳሮ ከነገራቸው ቀን ጀምሮ ለወራት ከአእምሮአቸው አልጠፋም። አሁን ደግሞ እሳቸው ካሳቸው ኃይልና ሥልጣን የበለጠ ነገር መኖሩን ስላዩ ዳና ማጃ በለሰለሰ ድምፅ፥ በሽንፈት መንፈስና በልመና መልክ ዋንዳሮን ያነጋግሩታል።

«ዋንዳሮ አንተ አትፈራም? ዛሬ ያየነውና የሰማነው ነገር ሁሉ በፍርሃት ውሃ የሚያደርገን አይደለም ወይ? አንተና ጓደኛህ ላባኒያ ጎዶ ከማንም የማትበልጡ ተራ ሰዎች ስትሆኑ ይህ ሁሉ ነገር እንዴት አያስፈራችሁም? አያስደነግጣችሁም? አይደንቃችሁም?»

«እርግጥ ነው ዳና ስለጣሊያን ወታደሮችና መሣሪያዎቻቸው ስንሰማና ስናያቸው አንዳንድ ጊዜ እኛም እንፈራለን፥ ነገር ግን እኛ በልባችን ሰላም አለን ምክንያቱም እኛ እግዚአብሔርን እናምናለን፥ በርሱም እንተማመናለን። እኛ የእግዚአብሔር ልጅ የሆነው ኢየሱስ ክርስቶስ እንዳዳነንና እንደሚጠብቀን እናውቃለን።»

---

[1] የጣሊያን ወራሪ ኃይል የተጠቀመባቸው አውሮፕላኖችና ሌሎች መሣሪያዎች ናቸው። ወቅቱ ኢጣሊያ ኢትዮጵያን በመውረር ውጊያ የምታካሄድበት ጊዜ ነበር። ዳና ማጃ ያመኑት በ1929 አካባቢ ጦርነቱ በሚካሄድበት ወቅት ነበር።

[2] ትናንሽ ቤቶች የተባሉት የጠላት ወታደራዊ ተሽከርካሪዎች ናቸው።

ዋንዳሮ ቀና በማለት የዳና ማጃን ዓይናች ከፊት ለፊት ትኩር ብሎ እየተመለከተ «እርስዎም ይህ ዓይነት ሰላም ሊኖሮት ይችላል» አላቸው።

«ከሀሳቤ ጋር መታገል አቅቶኛል ዋንዳሮ። ስለሚገድሉ የጦር መሣሪያዎች እኔ ግድ የለኝም። እኔ አሁን ማወቅ የምፈልገው በእግዚአብሔር ቤት ቦታ ይኖረኝ እንደሆነ ነው» ብለው መለሱ።

ዋንዳሮ አይናቹ በደስታ እየተንጸባረቁ በፍጥነት ተነስቶ በእግሩ ቆመ። «ላባኒያ ጎዶ በሌሊት መጥቶ በኢየሱስ እግር ሥር ስለወደቀው ገዢ ታሪክ ከመጽሐፉ አንብብልን። ዳናም እንደዚያ ሊያደርጉ ይፈልጋሉ» ሲል ተናገረ።

በዚህ ዓይነት በዚያን ሌሊት፥ ባለብዙ ባሪያና ብርቱ ባላባት የነበሩት ዳና ማጃ ራሳቸውን ዝቅ በማድረግ ወደ ኢየሱስ ክርስቶስ መጥተው እርሱን አዳኛቸው አድርገው ተቀበሉ።

ዳና ማጃ ወደ ጌታ የመጡት በወላይታ እንደሚባለው በሁለቱም እጆቻቸው በሙሉም ልባቸው ነበር። በተፈጥሮአቸው መሪ በመሆናቸው ለኃላፊነት የተገቡ ነበሩ። ሰዎች ከፍተኛ እምነት ስለጣሉባቸው መሪነታቸውን በደስታ ነው የተቀበሉት።

በ1929 ዓ.ም. ከማመናቸው በፊት ከሚስዮናውያን ጋር ያደረጉት ግንኙነት በጣም ትንሽ ነበር። ያመኑት በዋንዳሮ ምስክርነት መሆኑን ራሳቸውም ይናገራሉ። ሚስዮናውያኑ አማኝ ዳና ማጃን ሳያዩዋቸውና ሳያውቋቸው ሀገር ለቀው ወጡ። ስለሆነም እግዚአብሔር ካለምንም የውጪ ርዳታ ወይም በጥቂት የውጪ ርዳታ በጥቂት ተራ ክርስቲያኖች አማካይነት ለሠራው ሥራ ዳና ማጃ ቋሚ ምልክት ናቸው። እነዚህ ክርስቲያኖች በጣም አነስተኛ ትምህርት ቢኖራቸውም በነበራቸው ሁሉ ታዝዘዋል።

ዳና ማጃ የመላው ወላይታ ቤተ ክርስቲያን መሪና ኃላፊ ሊሆኑ ነው።

# ክፍል ሁለት፡- እሳቱ ተለኮሰ

## ምዕራፍ 3. የተገለጡ ምስጢሮች

መንገዱ ይህች ናት በእርስዋም ሂድ።

ኢሳ. 30:21

በ1920 ዓ.ም. መጋቢት ወር ዕቃ የተጫነባቸው የብዙ እንስሳት ሰልፍ የአዲስ አበባን መሬት ለቅቆ ጉዞ ጀመረ። መንገድ የሚባል ነገር ስላልነበረ ለተጓዡ የተወሰነ መሪ መስመር አልነበረውም። ከከተማው ወጥቶ ወደየትኛውም አቅጣጫ ለመሄድ ጠባብ የእግር መንገዶችን በመከተል ተራሮችንና ኮረብታዎችን እየተጠማዘዙ ሣርማ ሜዳዎችንም እያቋረጡ መጓዝ

ያስፈልጋል። እነዚህ መንገዶች ለብዙ ዓመታት ብዙ ሰዎች፥ በቅሎች፥ ፈረሶችና አህዮች የተጓዙባቸው ናቸውና።

ጉዞው የተመራው በዶክተር ቶማስ ላምቤ ሲሆን ዓላማው በምዕራብ ኢትዮጵያ ጂማ ከተማ ለመድረስ ነበር። ዶክተር ላምቤ የህክምና ዶክተርና የረጅም ጊዜ ልምድ ያላቸው ሚስዮናዊ ከመሆናቸውም በላይ ከመጀመሪያው የሚሲዮን ጓድ ሦስቱ አባላት (ሮውላንድ ቢንግሃም፥ አልፍሬድ ባክስተን እና ራሳቸው) አንዱ ሆነው ለደቡብ ኢትዮጵያ ክፍለ ሀገሮች የወንጌልን በር ለመክፈት በቅርቡ ራእይ የመጣላቸው ሰው ነበሩ። ለዚህም ነው በአዲስ አበባ በሆስፒታል ውስጥ የጀመሩትን ሥራ ትተው ወደማያውቁት ቦታ ጉዞ የጀመሩት።

የተጓዡን መስመር ከፊት ጫፍ ሆነው የጓላውን ጫፍ (መጨረሻ) ማየት ያዳግት ነበር። ሩብ ማይል ያህል ርዝመት ባለው በዚሁ መስመር ውስጥ ስድሣ አምስት በቅሎች፥ ሃያ አህዮች፥ ዘጠኝ ፈረሶች፥ በራሳቸው ዕቃ የተሸከሙ ሃያ አምስት፥ በቅሎችን የሚነዱ ሃያ ሁለት እና ሌሎች የተለያዩ አገልግሎቶችን የሚያበረክቱ ሰዎች ነበሩበት። በበቅሎችና አህዮች የተጫኑት ድንኳኖች፥ የሸራ አልጋዎች፥ ስንቅና የግል መገልገያዎች ነበሩ። በእንስሳቱ ላይ ዕቃዎቹን የሚጭኑት ለጓሚዎች ወይም ጫኞች ሲሆኑ የሚሰበሩ ወይም በእንስሳት ሊጫኑ የማይችሉትን ሰዎች እንዲሸከሚቸው ተደርጓል። ዘጠኙ ፈረሶች ዶክተር ላምቤና አብረዋቸው የሚጓዙ ሚስዮናውያን የሚቀመጡባቸው ነበሩ። እነዚሁ ሚሲዮናውያን ሚሲስ ላምቤ (የዶክተር ላምቤ ባላቤት)፥ ሴት ልጃቸው ቤቲ፥ ሚስተር ጆርጅ ሮድ፥ ባለቤታቸውና ትንሽ ልጃቸው ጆርጅ፥ እና ሦስት ያላገቡ ሰዎች ነበሩ። እነዚህን ሦስቱን ዶክተር ላምቤ አንዳንድ ጊዜ ሲ.ኦ.ዲ ልጆች ብለው የሚጠሯቸው ሲሆን ስሞቻቸው ግለን ከይን (ሲ)፥ ዋልተር አህማን (አ) እና ክላረንስ ዳኖ (ዲ) ይባላል።

ጂማ ከአዲስ አበባ ሁለት መቶ ማይል ያህል ይርቃል። ቡድኑ በቀን ጉዞው አሥራ ስምንት ማይሎችን መሸፈን ቢችልም በዚህ ፍጥነት የተጓዘባቸው ቀናት ጥቂት ናቸው። የሚመራቸው ኢትዮጵያዊ በሀገሩ እርሱ የማያውቀው መንገድ እንደሌለ አረጋግጠላቸው ነበር። ነገር ግን ከጥቂት ቀናት ጉዞ በኋላ ዶክተር ላምቤ ቡድኑ ወደ ጂማ ሳይሆን ቀጥታ ወደ ደቡብ እየመራ መሆኑን ተገነዘቡ። ቢሆንም ጉዞው በያዙት መንገድና አቅጣጫ እንዲቀጥል ወስነው በመጨረሻ ከምባታ አውራጃ ደረሱ። ወደ ምዕራብ የሚያስኬደውና ወደ ደቡብ የሚመራው መንገድ የሚለያየው በዚሁ ሥፍራ በመሆኑ ቡድኑ የምዕራቡን መንገድ በመከተል የአምን ወንዝ አቋርጦ ወደ ጂማ ሊደርስ ይችላል።

በካምባታ ዶ/ር ላምቤ የአውራጃው ገዥ የነበሩትን ደጃዝማች መሸሻን አገኙአቸው። ደጃዝማች መሸሻን ዶ/ር ላምቤ በምዕራብ ኢትዮጵያ (ወለጋ) በሚኖሩበት ጊዜ ያውቋቸው ነበር። በተለምዶ እንግዳ ወዳድ የሆኑ ኢትዮጵያውያን ዶ/ር ላምቤና ቡድናቸው በሆሣዕና የአረፍት ቆይታ

እንዲያደርግና የአገር ገዥውን እንዲጎበኝ ተግፀኑ። የሕክምና ዶክተርነታቸው ገንኖ በሰፊው ተወርቶ ስለነበረ በዚህ መስክ የሚፈለጉበት ብዙ ሥራ ከመኖሩም በላይ የገጠው ቤተሰብም እርዳታቸውን ይሻል። ደጃዝማች መሸሻም ዶ/ር ላምቤ በካምባታ ቢቆዩና ክሊኒክ ቢያቋቁሙ በጣም ደስ እንደሚላቸው ቢገልጹም ዶ/ር ላምቤ «አይሆንም፥ የሥራ ፈቃዳችን ለጂግ ነው» በማለት ደጋግመው አስረዷቸው።

እንደ እውነቱ ከሆነ ግን በየትም ሥፍራ እንዲሠሩ የሚያስችላቸው ፈቃድ አልነበራቸውም። ከአዲስ አበባ እንዲወጡ የተፈቀደበት ደብዳቤ የጉዞአቸው ዓላማ ጥናታዊ ጉብኝትና «አየር እንዲወስዱ የተፈቀደ» መሆኑን ይገልጻል። በሆሳዕና ሳሉ ዶ/ር ላምቤ የወላይታ ገዥና ከረዥም ጊዜ ጀምሮ ወዳጃቸው የሆኑት ደጃዝማች ይገዙ መታመማቸውንና የሕክምና እርዳታ የሚያስፈልጋቸው መሆኑን ሰሙ። ከዚህም የተነሣ ጉዞአቸውን ወደ ደቡብ በማቅናት ከብዙ ቀናት በኋላ የወላይታ አስተዳደር ማዕከል ወደሆነችው ሶዶ ከተማ ገቡ። የመምጣታቸው ወሬ ቀድሞአቸው ተሰምቶ ነበርና ሶዶ ሲገቡ ለድል አድራጊ ሠራዊት የሚደረግ ዓይነት አቀባበል ተደረገላቸው።

የወላይታ ገዥ ዶ/ር ላምቤና ሰዎቻቸው በግዛታቸው እንዲቆዩና እንዲሠሩ ጋበዟቸው። በአውራጃዎቹ ምንም ዓይነት የሕክምና እርዳታ ማግኘ ያልነበረ በመሆኑ አስተዳዳሪዎቹ ዶ/ር ላምቤን የመሰለ ብቁና ትሁት ሰው በአካባቢያቸው እንዲቆይ መፈለጋቸው አያስደንቅም ነበር። በተጨማሪም ደጃዝማች ብሩ የተባሉ ሌላ ባለሥልጣን የጎረቤት አውራጃ ግለትም የሲዳማ ገዥ ሆነው እንደሚሠሩ ሚሲዮናውያኑ አወቁ። በኢትዮጵያውያን ባሕልና ትህትና መግለጫ መሠረት ዶ/ር ላምቤን የመሰለ ክቡር እንግዳ ወደ አካባቢው ሲደርስ የገዥውን ቢሮ ያለመጎብኘትና ለባለሥልጣኑም እጅ ሳይነሱ መቅረት ያልተለመደ ነበር። ስለዚህም የይርጋለም ጉዞ ብዙ ቀናት የሚጠይቅ በመሆኑ ሌሎቹ ሶዶ እንዲቆዩ ተደርጎ ዶ/ር ላምቤና ክላረንስ ዳፍ ጉዞ ጀመሩ። ይርጋለም ከሶዶ በስተምሥራቅ ርቆ የሚገኝና የሲዳማ አውራጃ ዋና ከተማ ነበር። እነዶ/ር ላምቤ እዚያ እንደደረሱ ገዥው ሞቅ ያለ አቀባበል አደረጉላቸው፥ ስጦታም አምበሸበሹላቸው። በተጨማሪም በዚያ እንዲቀሩ ለመኗቸው።

ሚሲዮናውያኑ አዲስ አበባ ከመልቀቃቸው በፊት ራስ ተፈሪ (በኋላ ንጉሥ ሆነው ኃይለ ሥላሴ የተባሉት) ከሚሲዮናውያኑ ጋር ባደረጉት ውይይት ከአዲስ አበባ ውጭ ሚስዮን ለማቋቋምና ለመሥራት ሙሉ ፈቃድ መስጠት የማይችሉ፥ ነገር ግን በጉዞአቸው ላይ የሚያገኙአቸው ገዥዎች (ወይም አስተዳዳሪዎች) ይህንን ከፈለጉ ከፈቀዱና ቦታ ከሰጧቸው እሳቸው እንደማይቃወሙ ገልጸውላቸው ነበር። የገዥዎቹ የተደጋገመ ጥሪና ጥያቄ ከራስ ተፈሪ ኣገላለጽ ጋር ሆኖ ሲገመገም ምናልባት እግዚአብሔር በአስደናቂ መንገድ የሥራ ፈቃድ እንደሚገኝ ለጊዜው ግረጋገጥ ወደማይችሉበት ወደ ጂግ ከመሄድ ይልቅ በነዚሁ አካባቢዎች እንዲቆዩ እየመራቸው ሊሆን እንደሚችል አሰቡ።

ሚሲዮናውያኑ በወላይታ ለመቆየት በመወሰናቸው የወላይታ ገዥ እጅግ ተደሰቱ። እሳቸውም ከሸለቆው አልፎ የሚታይ ከዳሞት ተራራ በታች የሚገኘውን ውብ ኮረብታማ ቦታ ለዶ/ር ላምቤና ለሚስተር ሮድ አሳዩአቸው። ቦታው ጥሩ ውሃ ያለበት በመሆኑ የሚሲዮኑ ጣቢያ እንዲሆን ሀሳብ አቀረቡ። አስቀድመው ለመድረስ ያቀዱት ሥፍራ ጅግ ሆኖ ሳለ እግዚአብሔር በኃይሉ ወደ ወላይታ ያመጣቸው በመሆኑ በእርሱ የነበራቸው ፅናትና እምነት በየዕለቱ ያድግ ነበርና እንደሐዋርያው ጳውሎስ እነርሱም «ወንጌልን እንሰብክላቸው ዘንድ እግዚአብሔር እንደጠራን መስሎናልና» አሉ (ሐዋ. ሥራ 16፡10)።

በአንድ በኩል በሶዶ (የአስተዳደሩ ግዕከል እንድትሆን በተቆረቆረች ከተማ) ካሉት ዋናው ገዥና ከጽ/ቤታቸው በሌላ በኩል የሚሲዮኑ ጣቢያ የሚሠራበት መሬት ባለቤት ከሆነው የወላይታ ሕዝብ ተቀባይነት አገኙ። ምንም እንኳን የወላይታ ገዥ የተዋሕዶ ቤተ ክርስቲያን አባልና የተማሩ አማራ፥ የሚሰዮኑ ቡድን እንዲቆይ የጠየቁና መሬትም የሰጡ ቢሆንም ሚሲዮናውያኑ የሚያገለግሉትና የሚሠሩት በአማራዎቹ መካከል ሳይሆን ቋንቋቸው በጽሑፍ ባልዋሉባቸው የወላይታ ሕዝብ መካከል ይሆናል።

በዳሞት ተራራ ግርጌ ከሶዶ አንድ ግይል ርቆ ወላይታዎች አቶና ብለው በሚጠሩት ቦታ ጣሪያቸው በግር የተከደኑ ብዙ ቤቶች በጭቃ ተገንብተው ተሠሩ። (በዝናብ ወራት ከጭቃው ልስን ውስጥ ግር ያቆጠቁጥ ነበር) ደግቅ ባልሆነ ጨርቅ በመጋረድ ከፍሎቹን ከመጋለጥ ግዳን በመጠኑ የተቻለ ይሁን እንጂ መሰኩቶቹ መስታወት አልነበራቸውም። መጋረጃዎቹ ዓመቱን በሙሉ ሌሊት ለአሥራ ሁለት ሰዓታት የሚነፍሰውን ቀዝቃዛ ነፋስ ለመከላከልም ብዙ አልረዱም። የሶዶ ከተማ በሰባት ሺህ ሜግ ከፍታ ላይ በመሆኑ ሌሊቱ ይቀዘቅዛልና።

ክፍሎቹ አንዱ ከሌላው በደንብ ያለመለየታቸው ሚስዮናውያኑ ከወላይታ ሰዎች አስደሳችና ጥሩ መግባቢያ የሆነ ቋንቋቸውን እንዲማሩ ረድቷቸዋል። በአቋማቸም ቀጠን፥ በቆዳቸውም ቀለም ጠቆር ያሉ ወላይታዎች ከሚሲዮኑ ግቢ በብዛት በመምጣት የሚሰዮናውያኑን እንቅስቃሴ አንድ በአንድ በጥንቃቄ እየተመለከቱ በአድናቆት እርስ በርሳቸው ይነጋገራሉ፥ ይጠያየቃሉ። የግጥኖችና ሻንጣዎች እሽግ እየተከፈተ ከውስጣቸው አዳዲስና የተለየ ዕቃ በወጣ ቁጥር «ሃጌ አይቤ! ሃጌ አይቤ!» እያሉ ቅንድቦቻቸውን ወደላይ ሰበው ዓይኖቻቸውን እየከፈቱና ግንባራቸውን እየቋጠሩ ይደነቃሉ።

በዚያን ጊዜ ወላይታዎቹ ስለ እያንዳንዱ ዕቃ «ይህ ምንድነው?» እያሉ የሚጠይቁ መሆናቸውን ሚሲዮናውያን ተረዱ። ራሳቸውም ወደየዕቃው እያመለከቱ «ሃጌ አይቤ» በሚሉበት ጊዜ የዕቃው ስም በወላይትኛ እየተነገራቸው ጠቅላላ የስም ዝርዝር ተዘጋጀ።

ዋልተር አህማንና ከላረንስ ዳፍ በየቀኑ የወላይታዎችን ቤት ይጎበኛሉ፥ አብረዋቸው በመቀመጥ ምንም እንኳን ቋንቋው ባይገባቸው የሚሉትን ያዳምጣሉ። ነገር ግን አፍሪካውያኑ (የወላይታ ሰዎች) ቋንቋቸውን ለሚማሩ (እንዲማሩ) በመጨነቅ ቀስ እያሉ ቀለል ያሉ አባባሎችንና አረፍተ ነገሮችን ይደጋግሙ ነበር። ግታ ግታም ሁለቱ ፈረንጆች ቀን ቀን በግልታወሻ የያዟቸውን አዳዲስ ቃላትና አረፍተ ነገሮችን ያጠናሉ፥ ይከልሳሉ።

ተራ ሰዎች እንደሚሉት ሳይሆን የጎሣ ቋንቋዎች ግልጽ የሆኑ ሕጎችና ሰዋስው አላቸው። ጎሣው (ወይም ማህበረሰቡ) ከሌሎቹ የሀገር ክፍሎች ተለይቶ የሚኖር ወይም የማይገናኝ በሚሆንበት ጊዜ ቋንቋው ያልተቀላቀለና የተለመደ ይሆናል። በወላይታም ስለ ቋንቋው ሰዋሰዋዊ አቀነባበር መጠየቅ የማይቻል ነበር። ሚስዮናውያን በቋንቋው ከሌላው ጋር መነጋገር ቢችሉም የሚያነጋግራቸው የወላይታ ሰው የራሱን ቋንቋ ሰዋስው ሳያውቅ የኖረ በመሆኑ ሕጉንም መግለጽ አይችልም ነበር። ቋንቋውን ከልጅነት ጊዜያቸው ጀምሮ የተማሩት በመሆኑ ለምን በዚህ አኳኋንና መልክ እንደሚናገሩ ሳያውቁ ግን በትክክል ሲናገሩና ሲግባቡ ኖረዋል።

የወላይታ ቋንቋ ምስጢር በጥረት፥ በትዕግሥት በመግርና በፀሎት ቀስበቀስ ተገለጠ። ሚሲዮናውያንም ቋንቋው በያዘው መልክ የሚነገርበትን ምክንያት ከማወቃቸው በፊት ቀለል ባሉ ዓረፍተ ነገሮችና አባባሎች ሰዎችን ማነጋገርና መልሳቸውንም መስማትና መረዳት ቻሉ።

የሕንፃ ሥራ ነሐሴ 1920 ዓ.ም. ሲያልቅ ከአንድ ወር በኋላ ከላረንስ ጳፍ ከከምባታ ሕዝብ ጋር ለመሥራት ሶዶን ለቆ ሄደ። ቀደም ሲል ግለን ከይን ከዶ/ር ላምቤ ጋር በሲዳማ ሥራ ለመጀመር ሄደው ነበር።

# ምዕራፍ 4. ምቹ አጋጣሚዎች

. . . ይህ የደረሰብኝ በእውነት ወንጌልን
ለማስፋፋት እንደሆነ ታውቁ ዘንድ እወዳለሁ።
ፊልጵስዩስ 1፡12

«የዚያ ሰው ስም ማን ነበር ያልሽኝ?» ብለው ጠየቁ አሮጊቷ ከሚስዮናዊቷ ሴት ጋር ቆመው በጉጉት ፊቷን እየተመለከቱ።

«ስሙ ኢየሱስ ነው»

«በስሙ ብናምን እርሱ ይረዳናል ብለሽኛል አይደል?»

«አዎን በእርሱ ቢያምኑና ስሙንም ቢጠሩ እርስዎ ይድናሉ።»

ሰልማ በርግስተን በቅሎዋ ላይ ወጥታ ወደ ቤትዋ መንገድ ጀመረች። ጥቂት እንደሄደች በኋላ ድምፅ ስለሰማች በኮርቻ ላይ እንዳለች ዞራ ብትመለከት አርጊቷ እየሮጡ ሲከተሏት አየች።

«እባክሽን ታገሽኝ፥ የነገርሽኝን ማስታወስ አልቻልኩምና እንደ ገና ብትነግሪኝ ስሙ ማን ነበር?»

ሚስዮንዋ እንደገና ነገረቻቸው። እየመሸባት ስለሆነ ፈጥና ከቤትዋ ለመድረስ በቅሎውን በተረከዝዋ እየኮረኰረች ጉዞዋን እንደገና ጀመረች።

«ቆዩ ቆዩ ቆዩ! ልጂን ልጥራው። እኔ ስላረጀሁ ቶሎ እረግለሁ። አንዴ ልጂን ልጥራው። የኢየሱስን ስም ለመጥራት በምፈልግበት ጊዜ ልጂ እንዳስታውስ ይረዳኛል።»

ሰልማ በርግስተን ሶዶ የመጣችው በ1921 ዓ.ም. ከሚስተር ኤርል ሉዊስ (ከባለቤቱ ጋር) እና ከነርሷ ሩት ብሪይ ጋር ነበር። ወላይታዎች በኢየሱስ ክርስቶስ ስላላቸው የእግዚአብሔር ፍቅር ምሥራቹን ከወንጌል ሲሰሙ አፀፋውን የሚገልጹት በዚህ (አሮጊቷ ባሳዩት) ዓይነት ድርጊት ነበር። ከእነርሱ ማንም አስቀድሞ ወንጌልን የሰማ አልነበረምና ለብዙ ዘመናትና ትውልድ እንዳለፉት ቀደምት አባቶቻቸው በፍርሃትና በጣዖት አምልኮ ይኖሩ ነበር። ስለሆነም የጋረዳቸውን ጨለማ በወንጌል ብርሃን ለመግፈፍ የነበረው ብቸኛ መንገድ የሚሲዮናውያን ወደዚያ መሄድና ወንጌልን መመስከር (መስበክ) ነበር።

ወዲያው ለመጎብኘትና ሰዎችን ለማነጋገር የሚያመቸው በለቅሶ ጊዜና ቦታ መሆኑ ለሚሲዮናውያን ግልጽ ሆነ። ለቅሶ በወላይታ ሕዝብ ሕይወት ትልቅ ግምት የሚሰጠው ጉዳይ ነውና። አንድ የወላይታ ሰው ዘመዱ፥ ወዳጁ ወይም ደግሞ በሌላ መንገድ የሚያውቀው ሰው ቢሞት ብዙ ማይሎች ርቀት በእግሩ ተጉዞ ለለቅሶው መድረስ የተለመደ ነገር ነው። በሚሲዮን ጣቢያም ሆኖ ከሩቅ የለቅሶ ዋይታና ዝማሬ ሁልጊዜ ይሰማ ነበር።

ከዕለታት አንድ ቀን ግታ ሁለት ሴት ሚስዮናውያን የአካባቢውን ነዋሪ እንቅስቃሴና ሁኔታ ሲመለከቱ ለቅሶ ያለ ስለመሰላቸው ሐዘናቸውን ለመግለጽ አራትና አምስት እየሆኑ ተቀራርበው ወደተሠሩት የመኖሪያ ቤቶች አመሩ። ወደ አንዱ ቤት ተጠግተው ሲመለከቱ ብዙ ሰዎች ያለቅሳሉ። ወደ ትልቅ ግር ቤት ውስጥ እንዲገቡና በክብር ቦታ እንዲቀመጡ ተደርጎ ሲያስተዛዝኑ ቆዩ። የሞተው ሰው ሳይሆን ላም መሆኗን ሲያውቁ ግን በጣም ገርሟቸው ነበር።

ሁለቱ ሴቶች በቂ ጊዜ ከቆዩ በኋላ ለመውጣት ሲዘጋጁ ምግብ እየተዘጋጀላቸው መሆኑ ተገለጸላቸው። ጊዜው የመሸ በተለይም ነጆው ውስጥ በጣም የጨለመ ከመሆኑ የተነሣ ሊበሉት ያለውን ምግብ እንኳን መለየትና ማየት አይቻልም ነበር። በዚህ ብቻ አላበቃም። የወላይታ ሰዎች በጣም እንግዳ ወዳድ ስለሆኑ ለሚሲዮን እንግዶቻቸው ያላቸውን ፍቅርና አክብሮት ለማሳየት ምግብ በእጃቸው አንስተው ያጐርሱዋቸው ነበር። ሚሲዮናውያኑም አለመጣፈጡን ብቻ ሳይሆን የሚበሉት ምን እንደሆነ አያውቁም ነበር።

በኋላ ግን የበሉት ቆጮ (እንሰት) መሆኑን አወቁ። ቆጮ ከወላይታ ዋና ምግቦች አንዱ ነው። ቆጮ ለማዘጋጀት የእንሰቱ መካከለኛውና የታችኛው አካል ተፍቆ መሬቱ ተቆፍሮ በተዘጋጀ ማከማቻ እንዲቀመጥ ይደረጋል። ይህ ማከማቻ እንደማቀዝቀዣ የሚቆጠር ነው። ከዚያም ሴቶች በባዶ እግር ረጋግጠው ካደቀቁና ከቀላቀሉት በኋላ በኮባ ተሸፍኖ ለወራት ማከማቻው ውስጥ እንዲቆይና እንዲቦካ ይደረጋል፥ በደንብ የበሰለ (የቦካ) መሆኑ ሲረጋገጥ ተቆርጦ ይጋገራል።

አብዛኛዎቹ ሚሲዮናውያን ቆጮውን ጣፋጭ ሆኖ አላገኙትም። ነገር ግን በወላይታ ሰዎች መልካም ጠባይ፥ ፍቅርና እንግዳ አቀባበል ልባቸው ተማረከ። ሚሲዮናውያን ከወላይታዎች ጋር በወላይታ ቤት ውስጥ ሆነው የወላይታን ምግብ ለመመገብ ፈቃደኛ መሆናቸው የመጡበትን የወንጌል መልዕክት ለማሰማት የሰዎቹን ልብ ለመክፈት ጠቃሚ ነበር።

«ቀድሞ እንኖር የነበረው በስተምዕራብ አሞ ወንዝ አጠገብ ኪንዶ በሚባለው ቦታ ነበር። ያኔ ቁጥራችን ጥቂት ነበር ነገር ግን በኋላ በቁጥር አደግን። በኋላም ብዙ ልጆች ያሉት ንጉሥ መጣ። እርሱም ልጆቹ አዳዲስ መሬቶችን (ግዛቶች) እንዲይዙ እና እንዲገዙ ላካቸው። ልጆቹም መሬቶቹን ኩሎ፥ ጋሞ፥ ጎፋ፥ ወላይታ፥ ሌላ ሌላም እያሉ በየራሳቸው ስም ጠሯቸው። ከተወላጆቻቸው የተለያዩ የወላይታ ቋንቋ ያነጋገር ስልቶች ተፈጠሩ።

«ሶዶ? ሶዶማ የማራቆች ነበር። ማራቆ ለሐዲያ ብሔረሰብ የተሰጠ የወላይታ አጠራር ነው። የንጉሡ ታላቅ ልጅ ዳሞቴ ሲሆን እርሱም ከአባቱ በኋላ በኪንዶ የወላይታ ንጉሥ ሆነ። ዳሞቴ የወንድሞቹን አዳዲስ አገሮች በእንድ ላይ አዋህዶ አንድ ትልቅ መንግሥት ከመመሥረቱም በላይ ግዛቱን ለማስፋፋት ከኪንዶ ብዙ ወታደሮችን ይዞ ወደ ምሥራቅ በመዝመት ማራቆችን ከሶዶ ከአቶናና ከዳልቦ አባረራቸው። ምሽጉ አድርጎ የተጠቀመው ይህ ከአቶና በላይ የሚታየውን ተራራ ነበር። በኋላም ተራራውን በስሙ ዳሞታ ተራራ ብሎ ሰየመው።

«በኋላም ከሶዶ በስተምሥራቅና በዓባያ ሐይቅ አካባቢ ይኖሩ የነበሩ ሲዳማዎችና የአርሲ ኦሮሞች ወደ ሲዳማና ቢላቴ ወንዝ ማዶ ተባረሩ።

«ይህ የተፈፀመው ከብዙ ትውልድ በፊት ቢሆንም የንጉሥ ዳሞቴ መቃብር በኪንዶ አሁንም አለ። የክብር ቦታ በመሆኑ ጦርና ጋሻ የያዙ ወታደሮች መቃብሩ ያለበትን ትልቅ የጭቃ ቤት በየግዕዘናቱ ቆመው ቀንና ሌሊት ይጠብቁታል» እያሉ ታሪካቸውን ይነግሯቸው ነበር።

* * *

የቋንቋ ችሎታቸው በግደኑ ዋልተር አህማንና ኤርል ሉዊስ በሶዶ አካባቢ ባሉ መንደሮች ውስጥ ከሚኖሩ ሰዎች ጋር ወዳጅነት መፍጠር ቻሉ። የወላይታ ሕዝብ በርኩስ መንፈስና ሰይጣን አምልኮ በመዘፈቅ እግር ተወርች ታስሮ ቢቆይም ከመጀመሪያ ጀምሮ ለወንጌል ያላው ግምት አምንታዊ ነበር። አብዛኛውም ሕዝብ ርኩስ መናፍስት፥ ጠንቋዮችና ቃልቻዎች ዕለታዊ ኑሮውን ስለሚቆጣጠሩት በፍርሃት ይኖር ነበር።

አንዳንድ ሰዎች ክርስቶስን ለመከተል ሲወስኑ ተቃውሞ የተነሳባቸው በመሆኑ ከእነርሱ ጋር ወዳጅነት የመሠረቱ (እና ወንጌልን አምነው ያተቀበሉ) ሰዎች ቀስ በቀስ ግንኙነታቸውን እያላሉ መምጣታቸውን ሚሲዮናውያኑ ተገንዘቡ። በኋላ ሊታወቅ እንደተቻለው በአካባቢው ያለ ታዋቂ ቃልቻ ሰዎች ወደ ሚሲዮናውያን እንዳይመጡ ይከለክላቸው ነበር። ቃልቻው ሚሲዮናውያን አራት ዓይን ያላቸውና ወላይታዎችን እየበሉ ደግቸውን ወደ ሀገራቸው የሚልኩ ናቸው በማለት ሕዝቡን ያሳስት ነበር። አራት ዓይን አላቸው ያለው ሚስተር ሉዊስ መነጽር ማድረጉን በማየቱ ነበር።

የተቃውሞ አነሣሥ በዚህ መልክ መሆኑን እንደተረዱ ዋልተር አክማንና ኤርል ሉዊስ ወደ አሳሳቹ ሰው (የቃልቻው ረዳት) ሄደው «ወደ ቤታችን መጥተህ ውስጡንና ያለንን ሁሉ ፈትሽ» አሉት። ሰውየው በጣም በመፍራት ለመሄድ ያልፈለገ ቢሆንም እንደምንም አድርገውና አባብለው ወሰዱት። በጣም እየፈራና እየተንቀጠቀጠ ሄዶ ቤት እንደገባ ምግብ አቀረቡለት፥ በቤታቸው ልዩ ልዩ ክፍሎች፥ በአልጋዎቻቸው ሥር፥ በሣጥን ውስጥ . . . ወ ዘ ተ ምንም የሚያስፈራ ነገር እንደሌለ አሳዩት። እርሱ የሚሲዮናውያንን ቤት መጎብኘቱ የብዙዎችን ጥርጣሬና ፍርሃት አስወገደው።

መወገድ ያለባቸው ሌሎች እንቅፋቶችም ነበሩ። የወላይታ ቤቶች አንድ በር (በፊት በኩል) ብቻ አላቸው። ሚሲዮናውያኑ ዞረው ሰዎችን በሚጎበኙበት ጊዜ አንዳንድ ቤቶች የተለዩ (ሁለት በሮች ከፊትና ከኋላ ያላቸው) ሆነው አገኟቸው። እነዚህ የሰይጣን ቤቶች ተብለው መታመናቸው ወላይታዎች ሚሲዮናውያንንና ቤቶቻቸውን የሚፈሩበት ሌላውን ምክንያት የሚያስረዳ ሆነ። የሚስዮን ቤቶች ሁለት በሮች (ከፊትና ከኋላ) ያላቸው በመሆኑ ይህም ቃልቻው ከነገራቸው ጋር ተመሳሳይ መሆኑ ሰዎቹ ይበልጥ እንዲጠረጥሩ አደረጋቸው።

የሰይጣን አምልኮ በወላይታዎች መካከል የተለመደ ሆኖ የራሱ የሆነ የአመላለክ ሥርዓት ነበረው። የተለያዩ መስዋዕቶች ያሉበት ሲሆን ሥርዓቱ በአብዛኛው የብሉይ ኪዳንን ይመስላል። በዓመቱ መጀመሪያ ቀን በትንሹ

የአይሁድ ፋሲካ የመሰለ ክብረ በዓል ይከበራል። መስዋዕቱ ግን ለእግዚአብሔር በመሆን ፋንታ ለሰይጣን ይሆናል። በሬ ለመስዋዕት ከታረደ በኋላ ሥጋው ከአንድ ወገን (ጎሣ) ለሆኑ ለአራት ወይም አምስት ቤተሰቦች ይከፋፈላል፥ ደሙ በቅል ወይም በገበቴ ተይዞ በመቃንና ጉበን (በበር) ይረጫል፥ በቤተሰቡ አባላት በግንባራቸው መሐል በደም ነጥብ ይደረግባቸዋል፥ ሥጋውም ከያንዳንዱ ዓይነት ለያንዳንዱ የቤተሰብ አባል እንዲደርሰው ይደረጋል። በመጨረሻም ምሽቱ ሲደርስ የቤተሰቡ (የጎሣው) መሪ ተንበርክኮና እጆቹን ወደላይ አንስቶ ለሰይጣን ፀሎት ያደርሳል፥ ከዚያ በኋላ ግብዣ ይበላል፥ ግብዣውም ጥሬ ሥጋ ይሆናል።

* * *

«ውሃ የሚቀዳላችሁ ማንነው?» ብለው ጠየቋቸው ሠራተኞቹ።

«ራሳችን» ብሎ ኤርል ሉዊስ መለሰ።

«አትክልታችሁን የሚኮተኩት፥ ከብቶቻችሁን የሚጠብቅ፥ ምግብ የሚሠራላችሁ ማንነው?»

«እኛም እነዚህን መሥራት እንችላለን፥ እስካሁንም ስንሠራ ቆይተናል። እናንተ ብትሠሩ እኛ የምንከፍለው ገንዘብ ስለሌለን ራሳችን ደስ ብሎን እነዚህን እንሠራለን። በርግጥ ሥራዎቹ ብዙ ጊዜ የሚወስዱብን በመሆኑ ስለ ኢየሱስ ለሰዎች ለመመስከር ጊዜ ስለሚያንስብን እናዝናለን።»

በ1921 ዓ.ም. የተከሰተው የኤኮኖሚ ቀውስ በዓለም ዙሪያ በሚኖሩ ሰዎች ሕይወት ላይ ተጽዕኖ ነበረው። ሚሲዮኖች ሁሉ በኢትዮጵያ ያሉትም ጭምር የሚያገኙት ድጋፍ በአብዛኛው ቆመ። በቂ ገንዘብ እስከሚገኝ ሥራው እንዲቀነስ፥ ተጨማሪ ሠራተኞች እንዳይላኩና እንዳይሠማሩ የቀረበላቸውን ጥያቄ ሚሲዮናውያኑ በአሉታ መለሱ። ያላቸውን ሁሉ ከሌሎች ጋር ለመካፈል ደስተኞች ከመሆናቸውም በላይ እግዚአብሔር የሚያስፈልጋቸውን ሁሉ እንደሚያቀርብ እምነት ነበራቸውና።

ከዚያን ጊዜ ጀምሮ ለብዙ ወራት ገንዘብ ሳይላክ ቆየ። ሚሲዮናውያን ሠራተኞችን ማግኘት አስቸጋሪ እንደነበር ስለሚያውቁ እያንገራገሩ ችግሩን ለሠራተኞች ለማሳወቅ ወሰኑ። እነዚሁ የወላይታ ሰዎችና ወጣት ሠራተኞች በሚሲዮን ቤቶች ጓሮ ያሉትን እርሻዎች እያረሱ አትክልቶቻቸውንም እየኮተኮቱ ለባላባቶች ግብር መክፈያ የሚውል ገንዘብ ያገኛሉ። ሠራተኞቹ በቤጋ ወራት ግለትም በራሳቸው እርሻ ዘር ከዘሩበት አንስቶ ያንን እስከሚሰበስቡበት ጊዜ ድረስ በሚሲዮኑ ተቀጥረው ለመስራት የሚገኙ ሲሆን ለእርሻቸው በሚፈለጉበት ጊዜ ግን ከወጣቶች በቀር ሌሎችን ማግኘት አስቸጋሪ ነበር። ሚስተር ሉዊስና ሌሎችም ራሳቸው ያለምንም ገንዘብና ወደፊትም ገንዘብ የማግኘት ተስፋ በሌለበት ሁኔታ ውስጥ የሚኖሩ ቢሆንም ወላይታዎቹ «በእምነት» እንዲሠሩላቸው መጠየቅ የሚከብድ መሆኑ ታያቸው። ስለሆነም የሚከፈል ገንዘብ ስለሌለ ከወሩ መጨረሻ አንስቶ አገልግሎታቸው የማይቀጥል መሆኑ ለሠራተኞቹ ተነገራቸው።

ግስታወቂያው ሠራተኞቹን በጣም አስደነታቸው። እስካሁን ሚሰዮናውያን የሚሠሩት በመንግሥት እርዳታና ከፍያ ያለመሆኑን ግመን አቅቷቸው ነበር። (አገረ ገዥው ሚሲዮናውያኑን በአካባቢው እንዲሠሩ በመጠየቃቸው፥ በመፍቀዳቸውና ለጣቢያውም መሬት በመስጠታቸው ሕዝቡ ሚሲዮናውያን በመንግሥት ድጋፍ ይሠራሉ ብሎ ቢያምን አያስደንቅም) አሁን ግን በመገረም እርስ በርሳቸው ተያዩ፥ ሚስዮናውያኑ የነገሩዋቸውን ሁሉ ለማመን ተገደዱ። ከዚያን በፊት እንደሰሙት ሁሉ ሚሲዮናያን የሚሠሩት (የሚያገለግሉት) እግዚአብሔር ልኮአቸውና በሀገራቸው ያሉ ክርስቲያን ወንድሞችና እህቶች ገንዘብ እየላኩላቸው መሆኑን አመኑ።

የወሩ መጨረሻ በደረሰ ጊዜ ሠራተኞቹ የአገልግሎታቸው ዋጋ ተከፈላቸው፥ እግዚአብሔር በቂ ገንዘብ ሲልክ (ሲሰጥ) ግን በድጋሚ ለሥራው እንደሚጠሩ ተነገራቸው። ሰዎቹ ግን (ሠራተኞቹ) ፈንጠር በማለት ለብቻቸው በዝቅተኛ ድምፅ ሲወያዩ ከቆዩ በኋላ ተመልሰው በመኪላቸው አማካይነት «እኛ ትተናቸው አንሄድም፥ ሥራችንን እንቀጥላለን፥ ለአገልግሎታችን ምንም አናስከፍላችሁም፥ እኛ ገንዘብ አንፈልግም» ብለው መለሱ።

«የለም! የለም! እንደዚያ እንድታደርጉ አንፈልግም»።

«ግድ የለም! እንሠራላችኋለን፥ በወሩ መጨረሻ እግዚአብሔር ገንዘብ ከሰጣችሁ ትከፍሉናላችሁ፥ ያለበለዚያም ምንም ዕዳ አይኖርባችሁም።» ከአንድ ሰው በስተቀር ሁሉም ተስማምተው ወደ ሥራቸው ተመለሱ።

ከዚህ ሁኔታቸውም የተነሣ የወንጌልን መልዕክት ለመስማት ፍላጐት እንዲያድርባቸው ወሳኝ ጊዜ መጣ። በየቀኑ ጧት ጧት በፀሎት ሰዓት እግዚአብሔር ፍላጐቶችን ለማሟላት የሚያስችል ገንዘብ እንዲሰጥ ሠራተኞቹ ይጸልዩ ነበር። የወሩ ቱናት ካለፉ በኋላ ፖስታ (ደብዳቤ) ደረሰ። በዚያን ጊዜ ከሁለት መቶ ሃምሣ ማይል የበለጠ ርቆ ከሚገኘው ከአዲስ አበባ ከተማ ፖስታ የሚመጣው በሰው ራስ ተሸክሞ ተራራውን ወጥቶና ወርዶ በመጓዝ ነበር። ደብዳቤውን የላከችው ሚሲስ ሉዊስን በአንደኛ ደረጃ ት/ቤት ያስተማረቻት አንዲት ሴት ነበረች። በፖስታው (በደብዳቤው) ውስጥ አምስት የአሜሪካን ዶላር ነበረበት። ይህ ገንዘብ በሶዶ ከሚገኙት የሕንድ ነጋዴዎች ወደ ኢትዮጵያ ብር ተለውጦ (ተመንዝሮ) ለሠሩት ሁሉ ለመክፈል በቂ ገንዘብ ከተገኘ በኋላ ጥቂት ተረፈ።

የሆነው ነገር ሁሉ በእነዚሁ ዕድሜያቸው ከስምንት እስከ ሃያ አምስት ዓመት በሚሆን የወላይታ ሠራተኞች ላይ ከፍተኛ ስሜት አሳደረ፥ ለመጀመሪያ ጊዜ እግዚአብሔር ፀሎታቸውን ሰምቶ መልስ ሲሰጥ ግየታቸው ነውና። ከዚያን ጊዜ ጀምሮ በሚሲዮናውያን ሥራ ላይ ዝንባሌያቸው በግደጉ ትምህርታቸውንም በፍላጐትና በደስታ ማዳመጥ ጀመሩ።

ነገር ግን በከፍተኛ ፍላጐት ወንጌል የሚሰሙ ወጣቶች ቁጥር እየጨመረ በመጣ ጊዜ በዕድሜአቸው ጠና ያሉ ሰዎችና ሽማግሌዎች ግን «ይህን የማይረባ ነገር እኛ አናምንም አንዳችንም ብንሆን ይህንን አዲስ መንገዳችሁን አንከተልም» እያሉ ያቀሉት ነበር።

በዚያን ጊዜ የሉሚስ የመጀመሪያ ወንድ ልጅ ተወለደ። አፍሪካውያን ልጅ ይወዳሉ። የልጅ መወለድ የእግዚአብሔርን በረከት የሚያሳይ ነው ብለው

ያምናሉ። ሰዎች ከየቦታው ወደ ሉዊስና ባለቤቱ ለሰላምታና የደስታቸው ተካፋይ ለመሆን ቢጎርፉም ደስታቸው ወዲያው ወደ ልቅሶ ተለወጠ። ምክንያቱም ሕፃኑ በሦስተኛው ቀን ሞተ። አሁንም ሐዘናቸውን ለመግለጽ በባህላቸው መሠረት ብዙ ሰዎች ይመጡ ነበር።

ጧት በግለዳ ከሚሰዮኑ ቤት በስተኋላ ትንሽ መቃብር መቆፈር ሲጀመር ግቢው በሰው ተሞላ። በሰዎችም መካከል አስቀድመው ወንጌልን አጥብቀው ይቃወሙ የነበሩ ሰዎችን ስለተመለከቱ ሉዊስና ባለቤቱ ሐዘናቸው ከደስታ ተቀላቀለ። በወላይታ ባህል መሠረት አንድ ሰው የመጨረሻ ጠላቱ ወይም የጠላቱ ቤተሰብ አባል እንኳን ቢሞት በለቅሶው ሥነ ሥርዓት መገኘት አለበት፥ አለዚያ ለሞቱ ምክንያት ከሆነው መጥፎ መንፈስ ጋር ግኑኝነት እንዳለው ይጠረጠራል። ስለዚህ ብዙዎች ወደነሉዊስ የመጡት ከሐዘን ይልቅ ይህንን በመፍራት ነበር።

በለቅሶው ከተገኙት ውስጥ የወላይታ ገዢ ካጀቧቸው በመቶ ከሚቆጠሩ ባለሥልጣኖችና ወታደሮች ጋር ይገኙበታል። ገዥው ወደሚሲዮኑ ግቢ ሲቃረቡ ከበቅሎአቸው ወርደው ባርኔጣቸውን በእጃቸው ይዘው ወደግቢው ከገቡ በኋላ ወደ ሚስተር ሉዊስ አመሩ። ሚስተር ሉዊስን በአንዱ እጃቸው ጨብጠው በሌላ እጃቸው አቅፈው ከመጽሐፍ ቅዱስ በመጥቀስ «ዳዊት እንዲህ አለ ‹እኔ ወደ እርሱ እሄዳለሁ እንጂ እርሱ ወደ እኔ አይመለስም›» ብለው ነገሩት። (በዘራቸው አማራ በሃይማኖታቸው ደግሞ ኦርቶዶክስ በመሆናቸው ከመጽሐፍ ቅዱስ ጋር ትውውቅ አላቸው።) ወደ ቤት በማባትም ሚሲስ ሉዊስን በብዙ አጽናኑአት። የእሳቸው መምጣትና በዚያ መገኘት በህዝቡ ዘንድ ከፍተኛ ስሜትን አሳደረ።

ብዙ ሕዝብ ከሩቅና ከተለያዩ የወላይታ ክፍሎች (ወረዳዎች) ከለቅሶው በኋላ እስከ ሰባት ቀናት ድረስ ይመጣ ስለነበረ ለሚሲዮናውያኑ ስለ ኢየሱስ ክርስቶስ ለመመስከር ጥሩ አጋጣሚ ሆነላቸው። ለሰው የሐዘን ምክንያት የሆነውን ነገር እግዚአብሔር በሰዎች ልብ ፍላጐትን ለማስገባት መክፈቻ ቁልፍ አድርጐ ተጠቀመ።

ለቅሶው ካለፈ በኋላ ብዙም ሳይቆይ አንድ ቀን ግታ በሚሲዮን ጣቢያ አቅራቢያ በሚገኝ አንድ ቤተሰብ ላይ የሚያሳዝን ድርጊት ተፈፀመ። ባሪያ ፈንጋዮች ቤቱን ሠርስረው መግባታቸውን የቤተሰቡ አባላት አውቀው ከነቁ በኋላ ጮኸው ሲነሡ ወዲያው ሁለት ወንዶችና አንዲት ሴት ተገደሉ። ሴቷ የብዙ ልጆች እናት ስትሆን የመጨረሻ ልጅዋ ዕድሜው ከሁለት ዓመት ያነሰ ነበር። ትላልቆቹን ልጆች ዘመዶቻቸው ወሰዷቸው። ትንሹ ግን ከብቶችንም ሆነ ፍየሎች በመጠበቅ ማንንም የማይጠቅም፥ በረሃብም የተጎሳቆለና በሽተኛ በመሆኑ የፈለገው አልነበረም።

ቀስ በቀስ ከሐዘኗ ብርታት ካገኘች በኋላ ሚሲስ ሉዊስ በአካባቢው ያሉትን ቤቶች መጎብኘት ስትጀምር ይህንን አሰላ የተባለ የተረሳና የተጎሳቆለ ልጅ አየች። የራሷን ልጅ ያጣችና በሐዘን ያለች በመሆኗ የሕፃናትን ችግር ተመልክታ ለመርዳት ትፈጥናለች። አሰላንም እንደተመለከተች በልቧ «እንደሱ ያለ ልጅ ቢኖረኝ ተንከባክቤ አሳድገው ነበረ» አለች።

ከጥቂት ሳምንታት በኋላ የአሰላ እህት ከወንዝ ውሃ ቀድታ እንሥራውን በጀርባዋ እንዳዘለች ስትመለስ በመንገድ ሚስተር ሉዊስ አገኛት። ሰላምታ ከተለዋወጡ በኋላ «አየህ! አሰላን ለእናንተ ልንሰጥ ነው» አለችው።

ሚስተር ሉዊስም በኋላ ስለዚሁ ሲናገር «ብዙውን ጊዜ ሰዎች እንደዚህ ዓይነት ነገር ሲናገሩ ከልባቸው እንዳልሆነ ስለማውቅ አላመንኩም» ብሎ ነበር። ነገር ግን ከጥቂት ቀናት በኋላ አንድ ቀን ጧት በብርድና በዝናብ ውስጥ ያቺ ሴት ልጅ ከዘመዶቿ ጋር አሰላን ይዛ ሚስተር ሉዊስ ቤት መጣች። ሁሉም ቤት ገብተው ከተቀመጡ በኋላ ሚሲስ ሉዊስ የሚበላ ነገር አቀረበችና በልተው ሲጫወቱ ቆዩ። ድንገት ጨዋታውን አቁመው «አሰላን ሰጥተናችኋል» ካሉ በኋላ ቤቱን ለቀው ሄዱ።

የሉዊስ ወጥቤት ሠራተኛ ወልዴ ይህንን ሰምቶ መጣና «ምን ልታደርጉ ነው» አላቸው በመገረም።

«እንግዲህ ትንሽ ልጃቸውን የሰጡን ይመስላል» አለ ሚስተር ሉዊስ።

«አይደረግም!» አለ ወልዴ። «እነሱ ግን ያደረጉ ይመስለኛል» አለ ሚስተር ሉዊስ እንደገና። ወልዴ ይበልጥ ተገረመ፥ «ልጁ ሊሞት ጥቂት የቀረው መሆኑን ሰው ሁሉ ያውቃል፥ ቢሞት ግን ቃልቻው (ጠንቋዩ) እናንተ ናችሁ የገዳላችሁት ይላችኋል፥ የመጣችሁትም ልጆቻችንን ለመብላት፥ ደማቸውንና መንፈሳቸውን (ነፍሳቸውን) ወደ ሀገራችሁ ለመላክ ነው ብሎ ሕዝቡን ያሳምንባችኋልና ሕፃኑን ልትወስዱት አትችሉም።» .

ሆኖም ሉዊስና ባለቤቱ ለሕፃኑ ልባዊና የሚያስፈልገውን እንክብካቤ ከማድረግና እግዚአብሔር ሕይወቱን ከሞት እንደሚጠብቅ ከማመን በስተቀር ምንም ማድረግ አልቻሉም ነበር። እግዚአብሔር እንዲያሳድገው፥ ሕይወቱን እንዲታደግና የተደቀነበትን የሞት ፈተና ወደ በረከት እንዲለውጠው በየቀኑ ይጸልዩ ነበር።

ይህን ዮሐና (ዮሐንስ) ብለው የሰየሙትን ሕፃን ገላውን እያጠቡ፥ እያለበሱና ከበሽታው እንዲፈወስ አስፈላጊውን ሁሉ እያደረጉለት በፍቅርና በጥንቃቄ አቆዩት። ወራት ሲያልፉ ከብዙ ውጣ ውረድ በኋላ ዮሐና ቀስ በቀስ እንደማንኛውም (ጤናማ) ሕፃን ሆነ። አሰላ የተባለው የወላይታ ሰሙ ደስታ ግለት ቢሆንም፥ እግዚአብሔር በኑዊስ ቤት ቦታ እስከሚያዘጋጅለት ድረስ በሕይወቱ ደስታ የሚል ነገር አልነበረም።

ዮሐና ቤታቸው ከመጣበት ጊዜ ጀምሮ ባሉት ቀናት ሰዎች ለወንጌል መልዕክት የሰጡትን አጸፋ ተመልክተው ሉዊስና ባለቤቱ እንደጸለዩለት «. . . ይህ የደረሰብኝ» (የአንድያ ልጃቸው ሞትና ወላጅ-አልባ ልጅ ማሳደግ) «በእውነት ወንጌልን ለማስፋት እንደሆነ ታውቁ ዘንድ እወዳለሁ» ይሉ ነበር። ብዙ የወላይታ ሰዎች ለኢየሱስ ክርስቶስ መልዕክት ግልጽ ስሜትና ምላሽ ሰጡ።

# ክፍል ሦስት፡-«ቤተ ክርስቲያኔን እሠራለሁ»

## ምዕራፍ 5. የመሠረት ድንጋዮች

. . . ከእርሱ የተቆረጣችሁበትን ድንጋይ
ከእርሱም የተቆፈራችሁበትን ጉድጓድ ተመልከቱ።
ኢሳ. 51፡1

«ሕፃኑ ሲወለድ ቅበረው፥ በምመለስበት ጊዜ እዚህ ቤት ላየው አልፈልግም፥ ልጅ ይብቃኝ ባሪያም ይብቃኝ፥ የምልህን ትሰማለህ? ቅበረው ብዬሃለሁ!»

ጌታው በጣም ለሚያምነው ባሪያ ይህንን ጥብቅ ትዕዛዝ ከሰጠ በኋላ ወላይትኛ ተናጋሪ በሆነው በኩሉ ከሚገኝ መንደሩ ተነስቶ የአሞን ወንዝ ሸለቆ ተሻግሮ ሄደ፥ ብዙ ወራትም አሳለፈ። ልጅ አልፈለገም፥ ያልፈለገበት ምክንያት ግን አልታወቀም። ሆኖም የወላይታ ሰው ልጅ ካልፈለገ ሕፃኑ እንደተወለደ ከነነፍሱ ይቀብረው ነበር።

አባቱ መንደሩን ለቆ እንደሄደ ወዲያው ሕፃኑ ተወለደ፥ እናቱም ብሩ ብላ ሰየመችው። አባቱን ብትፈራውም ብሩን በጣም ከመውደዷ የተነሣ ባሪያው (እንኳንስ ሊቀብር) ሊነካው አልፈቀደችለትም። ሕፃኑ እያደገ ሲመጣ በጣም ወደደችው።

የመንደሩ ሰዎች ሁሉ ፈሩ፥ ተጨነቁም። አባቱ ተመልሶ ሕፃኑን በሕይወት ሲያገኝ ምን ያደርገው ይሆን? ከሕፃኑ አልፎ ሌላውን ሁሉ እስከመግደል ይደርስ ይሆናል በማለት ስጋት ያዛቸው።

የእግዚአብሔር ዓላማ ግን ብሩ እንዲተርፍ ሆነ። ምንም እንኳን እነዚህ ድርጊቶች የተፈፀሙት ሚሲዮናውያን ወላይታ አውራጃ ከመግባታቸው በፊት በምዕተ ዓመቱ የመጀመሪያ አሥር ዓመታት ውስጥ ቢሆንም እግዚአብሔር ለቤተ ክርስቲያኑ ሊያደርግ ያለውን ያቅድ ነበር። ለወላይታ ቤተ ክርስቲያን የመሠረት ድንጋዮች ከተለያዩ ቦታዎች (ካባዎች) ተቆፍረው የተለያዩ ግለሰቦች ተዘጋጁ። ብሩም ከእነዚህ አንዱ የሚሆን ነበር።

የብሩ አባት የሚመለስበት ጊዜ ደረሰ። ወደ መንደሩ ሲቃረብ ባሮቹ ሊቀበሉትና የሆነውን ሁሉ ሪፖርት ለማድረግ ወጡ። ስለ እርሻው፥ ስለሰብሉ፥ ስለ ከብቶቹ፥ ወዘተ ነገሩት። ከዚያም «ሕፃኑስ»? ብሎ ጠየቀ። በጣም እየፈሩ «ሕፃኑ በሕይወት አለ፥ እንዳንቀብረው እሜቴ ከለከሉን፥ ስለዚህ በሕይወት አለ፥ እያደገም ነው» ብለው መለሱ። በሰማው ዜና ተቆጥቶ የባሮቹ አለቃ ሄዶ ሕፃኑን እንዲያወጣለት አዘዘ።

ከጎረቤት ሴቶች አንዳንዶቹ አስቀድመው ይህ እንደሚሆን ጠርጥረው ነበርና አንደኛዋ ሴት ሕፃኑን መንጭቃ በመውሰድ በእንሰት ውስጥ እየሮጠች በጎጣው ውስጥ ታዋቂ ወደሆነው አጎቱ ቤት መሰደችው። የብሩ አጎት ታሪኩን ከሰማ በኋላ ወደ አካባቢው ጭቃሹም በመሄድ የአባቱን ውሳኔ የሚሽር ትዕዛዝ

አመጣ። በዚህን ጊዜ አባት ሕፃኑን ለመቅበር ጉድጓድ ያዘጋጅ ነበር። ሕፃኑን ቢጐዳ በመቅሠፍት እንዲወድቅ በሹሙ እርግማን ተጣለበት። ከአጉል እምነቱና ከእርግማኑ ፍርሃት የተነሣ የሕፃኑንም ሕይወት ለማጥፋት ፈራ።

የብሩ አባት ምንም እንኳን አሁን ብሩን መግደል ባይችልም ከባሪያም በባሰ ሁኔታ የየው ጀመር። ብሩ አባቱን እየፈራና በአካባቢው ያለውን ሁሉ እየጠላ አደገ። በአሥራ ሁለት ወይም አሥራ ሦስት ዓመት ገደማ ከቤት ጠፍቶ አዲስ አበባ ኮበለለ። በዚያ ከስዊድን ሚሲዮን ጋር በመገናኘት ወንጌል ሰምቶ ክርስቶስ አዳኙ እንደሆነ አምኖ ተቀበለ። ስዊድን ሚሲዮን ት/ቤት ገብቶ አማርኛን ማንበብ ተማረ፥ ለእግዚአብሔር ቃልም ትልቅ ፍላጐት አደረበት።

በ1920 ዓ.ም. የመጀመሪያው የኤስ.አይ.ኤም. ቡድን ወደ ደቡብ ለመንቀሳቀስ ማቀዱንና መዘጋጀቱን ብሩ በግወቁ ራሱን ለሚሲዮኑ አሳወቀ። ሚሲዮኑ ቀጥሮት ሊወስደው ተስማማ። ከዚህም የተነሣ ለብዙ ዓመታት ወደ ተለየበት ወደ ወላይታ እንደገና ተመለሰ። ሥራው ገና ሲጀመር ብሩ በተለይም በዚያ በቂ ባልነበረው የእንግሊዝኛ ቋንቋ እውቀቱ ከፍተኛ አገልግሎት አበርክቷል። ሥራውና የሥራ ግንኙነቱ በግንባር ቀደም ከዋልተር አህማን ጋር ነበር። ጌታ በብሩ ሕይወት ለመሥራት የዋልተር አህማንን ተጽዕኖ ተጠቅሟል። ብሩ በክርስቶስ ያለው እምነቱና ተግባሩ ሥር ሰደደ። እግዚአብሔርም በብዙ መንገዶች ብሩ የወደፊቱ ቤተ ክርስቲያን ጠንካራ መሪ እንዲሆን ያዘጋጀው ነበር።

* * *

ከዕለታት አንድ ቀን ሰልማ በርግስተን አንድ የተጨነቀና የተረበሸ ልጅ አጥሩን ተደግፎ ቆሞ አየች። ልጁ ለሚሲዮኑ ተቀጥሮው ሲሠሩ ወንጌል ሰምተው ካመኑ በኋላ ሕይወታቸውን ለኢየሱስ ክርስቶስ አሳልፈው ከሰጡት ውስጥ አንዱ ስሙም ጎዳና የሚባል ነበር።

ጎዳና የተጨነቀው በዕለቱ ከሥራ መልስ ለማደር የሚገባበት ቤት ስለሌለው ነበር። አባቱ ሞቷል፥ የሚኖረው ከእናቱ ጋር ነው። ባለፈው ቀን ሥራ ውሎ ቤቱ ሲመለስ የቤቱ በር ያለወትሮው በመዘጋቱ ለመከፈት ቢሞክር በጥብቅና በአስተማማኝ ሁኔታ የተዘጋ በመሆኑ አልቻለውም።

ከጎጆው ውስጥ እናቱ ለጎዳና ጥሪ መልስ ሰጠች፥ «እዚህ ቤት መኖርና ግደር አትችልም፥ በዚህ ቤት ውስጥ ይህ ኢየሱስ የሚባል ነገር አይኖረንም፥ ጠቦትህን ከቤቱ ጓሮ አስሬልሃለሁና ይዘህ ወደምትሄድበት ሂድ» አለችው።

«ታዲያ ጠቦትህን ይዘህ ወዴት ነበር የሄድከው?» ብላ ጠየቀች ሚሲስ በርግስተን። ጎዳና ጠቦቱን ወደ አጎቱ ቤት እንደወሰደውና በእዚያ እንዳደረ ነገራት። አሁን ግን ተጨንቋል። ጠቦቱን ይዞ የት ሄዶ ነው ሌሊቱን የሚያሳልፈው? እርሱ ቤቱን መልቀቅ ያለበት መሆኑ ሳያንስ ጠቦቱም ተጨምሮ መባረሩ በጣም አሳሰበው።

«ዛሬ እንግዲህ ለራስህና ለጠቦትህ ግደሪያ ለመፈለግ ከሥራ በጊዜ መውጣት ትችላለህ» ብላ ነገረችው ሚሲስ በርግስተን።

ከሥራ እንደወጣ ጎዳና ጠቦቱን ወደ አጎቱ ቤት መልሶ ወሰደው። አጎቱ ቀደም ሲል ወንጌልን የሰማና ያመነ ሲሆን ጎዳና ከጠቦቱ ጋር በእርሱ ቤት እንዲኖር ፈቀደለት። በዚህም ደግሞ እግዚአብሔር ለወላይታ ቤተ ክርስቲያን የመሠረት ድንጋዮችን ያዘጋጅ ነበር።

* * *

ዋንዳሮ የእግዚአብሔር ጥበብ ሕያው ምስክር ነበር። ከውጭ የሚታይ ምንም ዓይነት የተለየ ባሕሪይ ስለሌለው ሰዎች መሪ ይሆናል ብለው አይገምቱትም። ሆኖም «ሰው ፊትን ያያል፥ እግዚአብሔር ግን ልብን ያያል።» ሰዎች ያልተስተካከለ ጥሬ ድንጋይ ሲያዩ እግዚአብሔር ግን የከበረ እንቁ አየ። የራሱ የዋንዳሮ ምስክርነት ማንነቱንና ጥቅሙን ያረጋገጠ በመሆኑ የሰዎች ግምት ስሕተት ሆኖ ቀረ።

«በአንድ ቀዝቃዛና ብርዳም ቀን ገና ፀሐይ ሳትወጣ እሁድ ገበያ ለመሄድ ከቤቴ ወጥቼ ስጓዝ አቶና ከነሮች መንደር ደረስኩኝ። መንደሩን በሚያቋርጠው መንገድ ሳልፍ በአንድ በልዩ ዓይነት ቤት አጠገብ ቆሞ የነበረ አንድ ነጭ ሰው ጠራኝ። ሌሎች ወላይታዎች አብረውት ቆመዋልና መሄዱ አደጋ የሌለበት መሆኑን አውቄ ተጠጋሁ።

«ውጪ በጣም ቀዝቃዛና ይዘንብም ስለነበረ ሁላችንም ወደ ትንሹ የሣር ቤት ውስጥ እንድንገባ ተጋበዝን። በቤቱ ውስጥ ነጮች ካከማቹት መድኃኒት የተነሣ እንግዳ የሆነ ሽታ ነበር። መድኃኒቱ ታመው ለእርዳታ ለሚመጡ ሰዎች የሚሰጥ ነበር። ነጩ ሰው በመካከላችን ሆኖ በወለሉ ተቀመጥን። እርሱም ጢም የሌለው፥ ፊቱ የገረጣ (የነጣ)፥ ልብሶቹም እንግዳ የሆኑ ለግላጋ ወጣት ነበር። ቋንቋችንን በደንብ ባይችለውም የሚናገረውን ስለወደድኩ አዳመጥኩት። በኋላም ከሰባት ቀናት በኋላ እንድንመለስ ጋበዘን እኔም ለመሄድ ተነሣሁ።

«እንደገናም ነጩ ኢየሱስ ስለተባለው ሰው ሲናገር ሰማሁ። ይህ ሰው ወደዚሁ አለም በእግዚአብሔር የተላከ ሲሆን እርሱም ብዙ ድንቅ ሥራዎችን አከናውኗል ሲል ነገረን። ነጩ ወጣት በእጁ የያዘውን መጽሐፍ እግዚአብሔር እንደሰጣቸውና እግዚአብሔር በዚህ መጽሐፍ ውስጥ ግንም ሰው (ወላይታም ጭምር) ለኃጢአቱ ይቅርታ እንዲሁም ለልቡ ሰላምን ቢፈልግ የኢየሱስ ተከታይ በመሆን ሊያገኝ ይችላል እንደሚል ነገረን። ለሁሉም ይህ በውስጤ እንደማር ስለጣፈጠኝ ደግሜ መምጣትና ይበልጥ መስማት እንዳለብኝ አሰብሁ።

« ከሰባት ቀናት በኋላ እንደገና አቶና መጣሁ። ነጭ ሰው እኛ ብዙ መጥፎ ነገሮችን በመሥራት እግዚአብሔርን ያስቆጣን መሆኑን ደግሞ ደጋግሞ ተናገረ። እርሱ ይቅርታ እንዲያደርግልንና ኃጢአታችንን እንዲወስድልን እኛ በኢየሱስ ማመን አለብን። በቀጥታ ወደ እኔ በማመልከት ማመን እንደምፈልግ ቢጠይቀኝም አባቴ ጠንቋይ እንደሆነ ነገርኩት። አባቴ በራሱና በሁምቦ ተራራ አካባቢ ለሚኖሩ ሰዎች ሁሉ (መጥፎ) መንፈሳዊ መሪ ነበር።»

ዋንዳሮ ወንጌልን ለሦስተኛ ጊዜ ከሰማ በኋላ ልቡን ከፈተ፥ ራሱንም ለኢየሱስ ክርስቶስ አሳልፎ በመስጠቱ ሕይወቱ ወዲያው ተለወጠ። ማንበብን መማር ቢፈልግም የነበረው መጽሐፍ ቅዱስ በእማርኛ ቋንቋ ብቻ ነበር። አማርኛ ብሔራዊ ይሁን እንጂ አብዛኛው የወላይታ ሕዝብ አያውቀውም።

አማርኛ በትንሹ የአብራይስጥ ቋንቋን የሚመስል ሲሆን በእያንዳንዳቸው ሰባት ዓይነት የድምፅ አናባቢዎች ያሏቸው ሰላሳ ሦስት ድምፅ ሰጪ ፊደሎች አሉት። በተጨማሪም በርካታ ድምፆች ያሉት ሲሆን ይህም የፊደሎችን ብዛት ሁለት መቶ ሃምሳ ስድስት ያደርገዋል። ይህ እንኳንስ ለዋንዳሮ በደንብ ለተማረ ሰውም አስቸጋሪ ሥራ ነበር። እንዲያውም የሱ የመማር ችሎታ ከአብዛኛዎቹ ያነሰ ነበር። ሆኖም ትምህርቱን ለመከታተል አሥራ አምስት ማይሎች ርቆ ከሚገኝ መንደሩ በሳምንቱ ውስጥ በብዙ ቀናት ወደ ሚሲዮኑ ጣቢያ ይመላለስ ነበር።

ሚሲስ ሉዊስ ብዙ ወጣት ክርስቲያኖችን ማንበብ አስተምራለች። ዋንዳሮ ግን የአማርኛ ፊደሎችን መያዝና መረዳት ባለመቻሉ ሚሲስ ሉዊስ ብዙ ለፋች። ከክፍል ጓደኞች ወደኋላ በመቅረቱ እርሱም ተሰፋ ቆረጠ። ሚሲስ ሉዊስም ታምማ ለረጅም ጊዜ ውሎዋ በመኝታ ክፍሏ ሆነ። ለዋንደሮ ካላት ሀሳብ የተነሣ በሳምንት ሦስት ጊዜ በተለየ ልታስተምረው ጀመረች። ሁልጊዜም አንገቱን ዝቅ አድርጎ እግዚአብሔር ተጨማሪ ፊደል ለመማር እንዲረዳው ሲጸልይ ታስተውለዋለች። በመጨረሻ ትምህርቱ ግልጽ ሲሆንለት የምሥጋና ፀሎት በያንዳንዱ ክፍለ ጊዜ ደጋግሞ ያደርጋል። በአንድ ቀን አንዲት ፊደል እንኳን በደንብ ተምሮ ሲያውቅ በዚህ ደስ ይለዋል።

ከሚሲስ ሉዊስ ትዕግሥት ከተሞላበት እርዳታ የተነሣ ዋንዳሮ አማርኛ በደንብ ባያቀላጥፍም በጥሩ ሁኔታ ማንበብ ቻለ።

አንድ ቀን ዋንዳሮ በአሁድ የአምልኮ ፕሮግራም ላይ እንዳለ ተነስቶ ለመናገር አስፈቀደ። በዚህ ንግግሩ ወንጌልን ለመስማት የሚመጣው ሕዝብ ቁጥር እያደገ በመምጣቱ ስብሰባው ከሚካሄድበት የሚሰዮኑ ክሊኒክ ሕንፃ አቅም በላይ መሆኑን አስታውቆ ሕዝቡ የራሱን ቤት ተጋግዞ እንደሚሠራው ሁሉ እግዚአብሔር የሚመለክበትን ቤት በአንድነት መሥራት እንዳለበት ጠቆመ።

ጥቆማው በአማኞች ተቀባይነት አግኝቶ በሚሲዮኑ ጣቢያ አጠገብ በተመደበው ቦታ ቀን እርሻቸውን እየሠሩ ከሰዓት ዘግየት ብሎና ማታ ቤተ ክርስቲያን መሥራት ጀመሩ። ቤቱ የሚሠራው እንደ አብዛኛዎቹ የሚሲዮኑ ቤቶች ከጭቃ በተሠሩ ጡቦች ነበር። ሚስዮናውያንም በኩራዝና በፋኖስ መብራት ሥራው ሲካሄድ አብረው በእጃቸው በመሥራት ይረዷቸው ነበር። ማታ ማታ ከምሽቱ በሦስት ሰዓት አካባቢ ሴቶቹ ቡና አፍልተው ከቦቆሎ ቆሎ ጋር ያመጣሉ። ይህም ከተበላና ከተጠጣ በኋላ የመጽሐፍ ቅዱስ ጥናት ተካሂዶ ሰዎች ወደየቤታቸው ይሄዳሉ።

አንድ ቀን ማታ በእሳት ዙሪያ ተቀምጠው (እሳት እየሞቁ) ልምዳቸውን ሲያካፍሉ ዋንዳሮ እንዴት ሊያምን እንደቻለና ውጤቱንም ይነግራቸው ነበር። «እውነቴን ነው የምላችሁ! ያኔ ያደረግሁት እሸካሁን አይገባኝም። በቆምኩበት

ጊዜ እግዚአብሔርን ማመንና የኢየሱስ ተከታይ ለመሆን መፈለጌ ከውስጥ ሲገለጽልኝ በእኔ አንድ ነገር ሆነ። ከዚያን ጊዜ አንስቶ እስካሁን ልቤ በደስታ ተሞላ፥ አይቼው የማላውቀው አዲስ ሰላምም በውስጤ ሰፈነ።

«በኋላ ሌሎችም አመኑ። ብዙ ሰዎች በማምንቱ ቀናት ሁሉ ከሁምቦ እስከ ሶዶ ከእኔ ጋር ይመላለሱ ነበር። ፈረንጁ ሰውዬ እኛ ከፈለግን ወደምንኖርበት መንደር መጥቶ ለተወሰነ ጊዜ ከእኛ ጋር ለመቆየትና ስለ ኢየሱስ የበለጠ ለማስተማር ፈቃደኛ መሆኑን አስታወቀ።

«በዚያን ጊዜ የሁለት ዓመት ልጄ ታመመ። ጠንቋዩ አባቴ ልጄ የታመመው እኔ የአባቴን ሃይማኖት ስለተውኩ መሆኑን ገልጾ ወቀሰኝ። እኔ የቤተሰባችንን ጣዖቶች ትቼ ኢየሱስ የተባለ አዲስ አምላክ መከተል ስለጀመርኩ አሁን ደግሞ ኢየሱስን ክጂ ወደ ቤተሰባችንና ጐሣችን እምነት ተመልሼ እንደገና ለሰይጣንና ሌሎችም ርኩስ መናፍስት መስዋዕት ካላቀረብሁ የታመመው ልጄ እንደሚሞት አረጋገጠ። ይህም በአካባቢው ባሉ መንደሮች ሁሉ ተነገረ፥ ታወቀ። ነገር ግን አንድ በኔ ውስጥ ያለ ድምፅ ይህንን እንዳላደርግና እንደቅድመ አያቶቼ፥ ሰይጣንና ርኩስ መናፍስትን ወደ ማምለክ እንዳልመለስ ይመክረኛል። ስለዚህም «ለርኩስ መናፍስት መስዋዕት አላቀርብም፥ በእኔ ወይም በልጄ ላይ ምንም ነገር የሚደርስ ቢሆን ይህንን አላደርግም» ብዬ ነገርኩት።

«ከጥቂት ጊዜ በኋላ ልጄ ሞተ። በባህላችን መሠረት ለለቅሶና ዋይታ የመጡ ሰዎች ፊታቸውን መቧጨርና መቆራረጥ ደረታቸውንም መምታት ጀመሩ። እኔም ይህን እንዳያደርጉና እንዲያቆሙ እኔ ራሴ ምንም የማላማርርና የማላዝን ስለሆንኩ እነሱም እንዳያለቅሱ አጥብቄ ነገርኳቸው። እርግጥ ነው የልጄ ሞት ለእኔ ትልቅ ጉዳት በመሆኑ ተሰምቶኛል። ነገር ግን በውስጤ ከፍተኛ ሰላምና የደህንነት ስሜት ስላለ እነርሱ እንዲያለቅሱ አልፈለግሁም።

«ባለቤቴ ገና ወጣት ሴት ነበረች። እሷም በሰይጣንና በማያምኑት አምልኮ ሥርዓት ተውጣ ስለነበር ዋይታዋን፥ ፊቷን መቧጨርና ሌሎችንም ማድረግ ቀጠለች፥ እግዚአብሔርንም ሰደበች። የምታደርገውን እንድታቆም ብነግራት በጣም ተቆጣች። ለቅሶው ከሰባት ቀን በኋላ ሲያበቃ ትታኝ ወደ ወላጆቿ እንደምትሄድ ነገረችኝ። ለቤተሰቡ ፍቅር የሌለው ከመሆኑ የተነሣ ለአባቱ ጣዖት መስዋዕት አቅርቦ የራሱን ልጅ ሕይወት ለማዳን ከማይፈልግ ሰው ጋር መኖር እንደማትችል ከገለጸች በኋላ ቤቱን ለቃ ሄደች።

«ከዚያን ወዲህ ለብዙ ጊዜያት ይህ ነጭ ሰው ከእግዚአብሔር መጽሐፍ የሚያነብልን ቃል እውነት መሆኑን አረጋግጫለሁ። እርግጥ ነው የዚህን ዓለም እውቀት ያልተማርኩ ተራ ወላይታ ነኝ፥ ቢሆንም ከመጽሐፉ የተማርከው የእግዚአብሔር ቃልና ኢየሱስን መከተልህ በውስጥህ ሰላምን አይፈጥርም ብሎ ሊያስተምረኝ የሚቃጣ የለም። እግዚአብሔር ኃጢአቴን ይቅር እንዳለልኝና ልጁ እንዳደረገኝ በልቤ አውቀዋለሁ።»

በዋንዳሮ ሕይወት የተከሰተውን ለውጥ ተመልከታ ባለቤቱም ወደርሱ ተመለሰች። ያሁን መልካም ጠባዩ ከድሮ የተለየ በመሆኑ ትቀርበው፥ ታዳምጠውና ለእሷም ሆነ ለሌላው ሁሉ የሚመሰክረውን መልዕክት አመነች። አብረውም በታማኝነት ጌታን ለብዙ ዓመታት አገልግለዋል።

# ምዕራፍ 6. ኢየሱስ ክርስቶስና ሰይጣን

ከጨለማ ወደ ብርሃን ከሰይጣንም ሥልጣን ወደ እግዚአብሔር
ዘወር እንዲሉ ዓይናቸውን ትከፍት ዘንድ . . .
የሐዋ. ሥራ 26፡18

ዲያሣ የተወለደውና ያደገው በማያምን አካባቢ በመሆኑ ብዙ ዓይነት የጥንቆላ ብልሃቶችን ተምሯል። ከአስላሞችም ጋር በመገናኘት የሃይማኖታቸውን ትምህርት ለማወቅና ለመከተል ሞክሯል።

በኋላም የሚያውቃቸውን ሃይማኖቶች ሁሉ እየሞከረ ሲያነሣና ሲጥል ቆይቶ ዕድሜው ሃምሣ ዓመት ያህል በሚሆንበት ጊዜ ከሚሲዮናውያን ጋር ተገናኘ። በጣም ያስጨነቀውን የልቡን ፍላጐት ለማሟላት ሲል ትንሽ ተስፋ ፍለጋ ቢንከራተትም ባለማግኘቱ ጭራሽ ብስጩ ሆነ። በኢየሱስ ክርስቶስ በማመን የሚገኘውን የመዳንን ቃል ለመስማት ሁልጊዜ ወደ ሚሲዮኑ ይመጣ ነበር።

በመጨረሻም ቃሉን ደጋግሞ ከሰማ በኋላ እየፈራና ብዙም እርግጠኛነት ሳይኖረው ዲያሣ ክርስቶስን አምኖ መቀበሉን ገለጸ። ጽኑ ያልሆነ ተለዋዋጭ ጠባይ ያለው ከመሆኑ የተነሣ የተለማመዳቸውን ሌሎች ኃይማኖቶችን ትቶ ሙሉ በሙሉ በጌታ ኢየሱስ ክርስቶስ ብቻ ባለመተማመኑ በሕይወቱ ወዲያውኑ ለውጥ ሊታይ አልቻለም።

ምንም እንኳን በዚህ ጊዜ ዲያሣ በራሱ አልፎ አልፎ ሽበት የጀመረው ጠና ያለ ሰው ቢሆንም ንባብ ለመማር ትልቅ ጉጉት ነበረው። ከዚህም የተነሣ በሚሲዮኑ የቀን ት/ቤት ገብቶ ከአሥራ አራትና አስራ አምስት ዓመት ልጆች ጋር ተቀምጦ ተማረ። እንደዋንዳሮ ሳይሆን ዲያሣ አማርኛ በደንብ መናገር የሚችል ስለነበረ ንባብ ለመማር ብዙ ባለመቸገሩ ጥሩ እድገት አሳየ።

መጽሐፍ ቅዱስ በማንበቡ የዲያሣ ሕይወት በመለወጥ ወላዋይና ፈሪ የነበረው ልበ - ሙሉና ጀግና ክርስቲያን ሆነ። እስካሁን ይጠራበት የነበረ ዳርጌ የተባለ ስሙን ዲያሣ እንዲባልለት ጠይቆ አስቀየረ። እንዲህም አለ «ከአሁን ጀምሮ ዳርጌ ተብዬ መጠራት አልፈልግም፥ ይህ ስም እኔ ሰይጣንን በማመልከበት ጊዜ የነበረኝና በጠንቋዩም የምታወቅበት ነው፥ ወደፊት በዚሁ መንገድ መታወቅ ስለማልፈልግ አባቴ ዲያሣ ብሎ የሰየመኝን የመጀመሪያ ስሜን እፈልገዋለሁ።»

ዲያሣ በኢየሱስ ክርስቶስ ፍቅር የተሞላ በመሆኑ በየትም ቦታ ስለ እርሱ መናገር ይወዳል። ዘበኛ በመሆኑ ሳይተኛ መጠበቅ ቢኖርበትም ማታ ማታ አጭር እንቅልፍና እረፍት ያደርጋል። ቀን ቀን ሰዎችን ለማገኘትና ለማነጋገር በቂ ጊዜ ይኖረዋል። በርካታ የወላይታ ለቅሶች ሟቹን ለማክበርና ለዘመዶቹ ኃዘናቸውን ለመግለጽ ለሚመጡ በሺህ ለሚቆጠሩ ሰዎች ስለ ኢየሱስ ክርስቶስ

ለመመስከር ምቹ ሁኔታ ይፈጥሩለታል። ዲያሣ ከሰዎች ጋር ተቀምጦ ስለ ወደፊቱ ሕይወት በዝግታ ይነግራቸዋል።

አንድ ቀን ጧት የለቅሶና የዋይታ ጩኸት የአቶናን ሚሲዮን ጣቢያ ከግዶ ጋራ የሚለየውን ትልቅ ሸለቆ አልፎ ይሰማል። የሞተው አንድ ሀብታም የወላይታ ሰው ሲሆን ቤቱም በአትክልትና በዛፎች አሸብርቆ ከአቶና ይታያል። ዲያሣ ሸለቆውን አቋርጦ እየተሻገረ ብዙ ጊዜ የመሰከረለት ቢሆንም ሰውየው ኩሩ በመሆኑ ሳይቀበለው ቆይቶ ዛሬ ግን ያለክርስቶስ ወደ ዘለዓለማዊ ጥፋት ሄደ።

ዲያሣ ብዙ ጠንቋዮችና ሌሎች ሕዝቦች በለቅሶው እንደሚገኙ በማወቅ በግለዳ ሸለቆውን አቋርጦ ወደ ለቅሶ ቦታ ሄደ። ከመቀመጡ በፊት በወላይታ የተለመደውን የአለቃቀስ ወግና ሥርዓት ሳይጠብቅ ወደ አልቃሾቹ ቀርቦ የተሰማውን ሐዘን ገለጸ። ሌሎች ግን በሐዘንተኞች ፊት ይሄዱና ይመለሱ፥ በአከሮባት ይወድቁ፥ በጥፍሮቻቸውም ሰውነታቸውን ይነጩ፥ ደረታቸውንም ይደልቁ ነበር። ከዚህም በላይ ትንሽ ጭብጥ የአጋም እሾህ ይዘው ጉንጫቸውን በፊታቸውና በልብሳቸው ደም እስከሚፈስ ይገርፉና ይቦድሱ ነበር። በዚህ የአብድ ዓይነት ሥራ ነበር ሟቹን የማጣት ጥልቅ ሐዘንና የሐዘናቸውንም ልባዊነት ለማሳየት ተስፋ የሚያደርጉት።

ዲያሣ በተቃራኒው በፀጥታና ሐዘን በተሞላበት ሁኔታ በመራመድ ወደ ሟች ቤተሰቦችና ዘመዶች ቀርቦ ከኢየሱስ ቃል «ልባችሁ አይታወክ፥ በእግዚአብሔር እመኑ፥ በእኔም ደግሞ እመኑ። በአባቴ ቤት ብዙ መኖሪያ አለ፥ እንዲህስ ባይሆን ባልኋችሁ ነበር» አላቸው። ለሟቹ ሰው አሁን ባይቻልም በሕይወት ላሉ ዘመዶቹ በኢየሱስ ክርስቶስ ለማመንና ለመዳን ዕድል እንዳለ አረጋገጠላቸው። ከዚያም ወደ ዛፍ ጥላ ሥር ሄዶ ከሌሎች ሰዎች ጋር ተቀመጠና መመስከሩን ቀጠለ።

በዚያ እንዳለ ከሱ ብዙም ሳይርቅ ዋናው ጠንቋይ (የጠንቋዮች ጠንቋይ) ተቀምጦ አየው። ጠንቋዩ የተለየና በራሱ ላይ ሰባት ለየብቻ የተገመዱና የታሠሩ ፀጉሮች ያሉት ሲሆን በመላው ወላይታ የተፈራና በመቶ የሚቆጠሩ ሰዎችን በመርገም የገደላቸው መሆኑ የሚታመንለት ሰው ነበር። ቤቱ ሦስት ግቢዎች ያሉት ሲሆን ወደ ሦስተኛው ግቢ ግለትም ጠንቋዩ ርኩስ መናፍስትን በመጥራት ሰይጣንን የሚገናኝበት ትንሽ ጎጆ ቤት ውስጥ መግባት የሚችለው ራሱ ጠንቋዩ ብቻ ነበር። ግቢው በጦር አጥር የታጠረ ሲሆን እያንዳንዱ ጦር የመጣው እርሱ ረግሞ ከገደለው ሰው ቤት ነበር። የረገመው ሰው ከሞተ በኋላ የሟቹን ጦር ዘመዶቹ ለጠንቋዩ የማምጣት ግዴታ ነበረባቸው። ስለዚህ ሰዎች ይህንን ጠንቋይ ቢፈሩና በፊቱ ቢንቀጠቀጡ አያስደንቅም።

ዲያሣ ግን አልፈራም። ሰዎቹ አሁን እንደሚያደርጉት ማልቀስ እንደሌለባቸውና ኢየሱስ ክርስቶስ በኃይሉ ሰዎችን ከሰይጣን ሥልጣን ነፃ እንደሚያወጣቸው መመስከሩን ቀጠለ። ሰዎችም የዲያሣ ንግግር ጠንቋዩን የማያስደስትና የሚያስቆጣ መሆኑን አውቀው በመፍራት ዲያሣን ዝም ለማሰኘት ሞከሩ።

«ተጠንቀቅ አንተ ሰው! ሌላ ትርፍ ቃል እንዳትናገር» አሉት።

ዲያሣም ዝም ከማለት ይልቅ ድምፁን ከፍ አድርጎ ይናገር ጀመር። በመጨረሻ ጠንቋዩ ራሱ «ዝም በል!» በማለት በኃይለ ቃል አዘዘ።

«ግን ነህ አንተ ዝም በል የምትለኝ?» አለ ዲያሣ። ሰዎቹ በተለይም የዲያሣ ወገኖች በድፍረቱ በጣም ደነገጡ፥ ፈሩም። ዲያሣ በእርግማኑ እንዲሞትባቸው ስለማይፈልጉ «ዝም በል፥ ሌላ ነገር እንዳትናገር» በማለት አባበሉ።

ዲያሣ ግን ለጠንቋዩ መመለሱን ቀጠለ «ዝም በል የምትለኝ አንተ ማን ነህ? ጌታ ኢየሱስ ክርስቶስ የእግዚአብሔር ልጅ ይህንን መልዕክት በየትም ቦታ ላሉ ሰዎች ሁሉ እንድናገር አዞኛል»።

ጠንቋዩም በጣም ተቆጥቶ «ማን እንደሆንኩ አታውቅም?» አለ።

ዲያሣ «አንተ ማን እንደሆንክ አውቃለሁ፥ አንተ ጠንቋይ ነህ፥ አንተ ጌታ ኢየሱስ ክርስቶስ አዳኝህ መሆኑን እንደማታውቅም አውቃለሁ» ብሎ መለሰ።

«አንተ የጠንቋዮች ሁሉ አውራ ጎቻ ጎዶን አትፈራም?»

«አልፈራም፥ እኔ ኢየሱስ ክርስቶስን እፈራለሁ፥ አከብራለሁ። አንተ ሰዎችን በፍርሃት በግጥመድ ችግር ትፈጥርባቸዋለህ። ኢየሱስ ክርስቶስ ግን አዳኝ ነው። እርሱ ሰዎች በስሙ ቢያምኑ ያንተን ሥልጣን በመሰባበር ሕይወትን፥ ብርሃንንና አርነትን ይሰጣል።»

የዲያሣ ድፍረትና ንግግር ጎቻ ጎዳን በጣም አስቆጣው። «ይህ መንፈቀ-ዓመት ሳያልቅ ከፊታችን መስቀል (በዓል) በፊት ከነጭ ሰዎች አገልጋዮች አንዱ ይሞታል!» ብሎ ጮኸ ጠንቋዩ።

«የነጮችን ትምህርት የሚከተሉ ብዙ ሰዎች አሉ፥ ትምህርቱ እንኳን የነጮች ሳይሆን የእግዚአብሔር በመሆኑ ብዙዎቻችን እግዚአብሔርን እንከተላለን። እንግዲህ እንዳጋጣሚ ከእነዚህ አንዱ ሊሞት ይችላል፥ እኔን የምትለኝ ከሆነ ለምን በስሜ አትጠራኝም?» አለ ዲያሣ በዝግታ።

ጎቻ ጎዶ ይበልጥ ተቆጣ። የአንድ እጁን ሌባ ጣት በረዥም ጥፍሩ መሬት ላይ ተክሰና በሌላ እጁ ጣት ወደ ዲያሣ እያመለከተ በጮሪና ድምፁ ቃሎችን ይተፋ ጀመረ።

«ከመንፈቀ ዓመት መጨረሻ በፊት የፊታችን መስቀል ሳይደርስ ትሞታለህ!»

እርግማኑን የሰሙ ሰዎች ለመተንፈስ እንኳን ባለመቻላቸው ፀጥታ ሆነ። አንድ ዓይነት ኃይለኛ መቅሠፍት እዚያው በዲያሣ ላይ ይወርዳል ብለው ስላሰቡ ከቆሙበት ወደኋላ አፈግፍገው አይናቸውን አፍጠው ይመለከቱ ነበር።

ዲያሣ ወደ ሕዝቡ መለስ ብሎ እጆቹን በማንሣት የተቃውሞ ጩኸት እንዳይኖር እየተከላከለ እንዲህ አላቸው፥ «ይህ ክፉ ሰው ያለውን ሰምታችኋል፥ አባቱ ሰይጣን የውሸቶች ሁሉ አባት ነው። እንግዲህ ይህንን የሰማችሁ ሁሉ ተመልከቱ። ይህ እርግማኑ ከሠራና እኔ ከሚመጣው መስቀል

ወይም ስድስት ወር በፊት ከሞትኩ ሰይጣንን አምልኩ፥ ተከተሉትም። እኔ ካልሞትኩና በሕይወት ካለሁ ግን ወደ ኢየሱስ ክርስቶስ ተመልሳችሁ የግል አዳኛችሁ በማድረግ ከእኔ ጋር አብራችሁ እግዚአብሔርን እንድታመልኩ እፈልጋለሁ!»

ዲያማ የተናገረውና ያደረገው በወላይታ ተደርጉ አይታወቅም። የተፎከከረው ከወላይታ አውራ ጠንቋይ ጋር ብቻ ሳይሆን ከራሱ ከሰይጣን ጋር ስለሆነ መንፈስ ቅዱስ በኃይል እንደሞላውና እንዳበረታው እንዳደፋፈረውም አይጠረጠርም።

ኤልያስ እንኳን ፈርቶ እንደነበረ፥ ዲያማም በዚያን ቀን ግታ ሥራ ከመግባቱ በፊት እየተንቀጠቀጠ ያደረገውን ሁሉ ሊነግረው ወደ ሚስተር ሉዊስ ሄደ።

«መምህር የሠራሁት ትክክል ነው?»

ሚስተር ሉዊስም «አዎን ትክክል ነው፥ አትፍራ፥ ግሰብ ያለብህ ሰይጣንን የተጋፈጥክ መሆንህን ነው። ጌታ ኢየሱስ ክርስቶስ ከሰይጣንም የበለጠ ኃይለኛ ነው። እርሱ ራሱ ‹አይዞአችሁ እኔ ዓለምን አሸንፌዋለሁ› እንደገናም ‹ሥልጣን በሰማይና በምድር ተሰጠኝ› ብሏልና። እርሱ ከግንም ከምንም የበለጠ ኃይለኛ በመሆኑ ከሰይጣንም በላይ ነው። አየህ ዲያማ! አንተ በክርስቶስ የምታምንና ነፍስህንም ለርሱ አሳልፈህ የሰጠህ ስለሆንክ እርሱ ይጠብቅሃልና የሰይጣን እርግማን ሊጎዳህ አይችልም።» ሁለቱም አብረው ከእግዚአብሔር ታል ጌታ የማይተዋቸውና የማይለያቸው መሆኑን የሚያረጋጠውን ክፍል ካነበቡ በኋላ ዲያማ ብርታት አገኘ።

«እስቲ እንጸልይና ጉዳዩን ለእግዚአብሔር አሰልፈን እንስጥ። አንተ ግን በምትሔድበት ሁሉ በምትበላውም ምግብ ሁሉ በጣም መጠንቀቅ አለብህ፥ እርግማኑ በአንተ ላይ እንዲፈጸም ጠንቋዩና ደጋፊዎቹ የማይሞክሩት መንገድ አይኖርምና። ምግብ ስትበላ መርዝ ሊጨምሩበት ስለሚችሉ በነዚሁ ስድስት ወራት ውስጥ የትም ስትሄድ ምግብም ስትበላ ራስህን ጠብቅ።»

ሁልጊዜ ግታ ግታ ዲያማ ለሥራ ሲመጣ አብረው ይጸልያሉ። ዲያማም እግዚአብሔር ብርታትና ድፍረት ስለሰጠና ከፍርሃትም ነፃ ስላወጣው ልቡ ሰላም አገኘ። በሰይጣን ባርነት ታስሮ ነፃ የወጣ (ዲያማና ሌሎች አማኞችን የመሰሉ) እንጂ ሌላ ሰው መጥፎውን መጋፈጥና ከሰይጣን ኃይል ነፃ ወጥቶ አርነትን መለማመድ ግለት ምን እንደሆነ ሊገባው አይችልም።

የስድስቱ ወራት መጨረሻና የመስቀል በዓል ደረሰ። በዓሉ የሚከበረው ከሚሲዮኑ ጣቢያ ስድስት ወይም ሰባት ማይሎች ያህል ርቆ በዋናው ጠንቋይ በጎቻ ጎዶ ቤት አጠገብ ባለው ሜዳ ነበር። በሺህ የሚቆጠሩ ሰዎችም በሚዳው ተሰበሰቡ። በቦታው ምን እንደተፈጸመ ሚስተር ሉዊስ ሲገልጽ «ዲያማ ከፈረሶቹ በአንዱ፥ ደሲታ (ሌላው አማኝ) በሌላው ፈረሴ ተቀምጠው ከእኔም ጋር ሸለቆውን ተሻግረን ወደ ጠንቋዩ ቤት ሄድን። ሜዳው ከስድስት መቶ በሚበልጡ የፈረሰ ጎግስና የጦር ውርወራ በሚጨወቱ ፈረሰኞች ተሞልቷል። እኛም ወደ ውስጥ ገብተን ጠንቋዩ ወደ ተቀመጠበት ስንጠጋ በፊቱ ሰባት የሰይጣን ከበሮች ባለማቋረጥ እየተመቱ (ሰይጣናዊ) ዳንስና ጭፈራ ሲካሄድ ተመለከትን። አንድ ትልቅ ዋርካ ተቆርጦ ተጥሏል፥ ቅርንጫፎቹም አልተመለመሉም። ዋርካው በወደቀበት የሚያድግ ለማስመሰል የተደረገ ሲሆን

ትናንሽ ጭብጥ ግሮችም በቅርንጫፎቹ ታስረዋል። ሰዎችም የከበሮውን ምት እየተከተሉ ይደንሱ ነበር።

«ድንገት የከበሮው አመታት ተቀየረ፥ ይህም ሰዎች ሁሉ ወደ አንድ ቦታ የሚሰበስቡበት ሰዓት መሆኑን የሚያመለክት ነበር። ሰዎችም ሁሉ ጠንቋዩ ከመኻላቸው ሆኖ ለሰይጣን መስዋዕት ለማቅረብ ተጠጋግጠው ተሰበሰቡ። እኛም የቆምነው በብዙ መቶ በሚቆጠሩ ሰዎች በተከበበው በራሱ በሽማግሌው ጠንቋይ አጠገብ ነበር። አሁንም መቺዎቹ የከበሮውን አመታት ሲቀይሩ ዳንሱም ልዩ መልክ ያዘ፥ የመስዋዕቱ ማቅረቢያ ዝግጅት ሲደረግ ሰዎች ሁሉ ለሰይጣን አምልኮና ክብር መዘመር ጀመሩ።

«ዲያሣ በፍጥነት ተነስቶ በእግሩ ቆመና ‹ጎቻ ጎዶ! ታስታውሰኛለህ? በዛሬው ቀን በሕይወት አትኖርም ብለህ የነበርከው ሰው ነኝ። አንተ እስከ መስቀል ድረስ አትኖርም ብለኸኝ ነበር፥ እኔ ግን ይኸው ጤነኛ ሆኜ እኖራለሁ። አንተ ውሸታም፥ አንተ የምታመልከው ሰይጣንም ውሸታምና ኃይል የሌለው መሆኑን መመስከር እወዳለሁ› ብሎ ተናገረ።

«ዲያሣ ወደ ሕዝቡ መለስ ብሎ ‹ያኔ ምን ብዬ እንደ ነበር አሁን ታስታውሳላችሁ? እኔ ብሞት ለሰይጣን ተገዙ፥ እርሱንም አገልግሉ፥ ባልሞትና በሕይወት ብኖር ግን ወደ እግዚአብሔር ተመለሱ ብዬ ነበር። ዛሬ እዚህ ካላችሁት ውስጥ ያኔ በዚያ ቦታ የነበራችሁት ብዙዎቻችሁ በእርግጥ ይህ ከሆነ ወደ እግዚአብሔር ለመመለስ ቃል ገብታችሁ ነበር። ይኸው እኔ በሕይወት አለሁ ጤናማም ነኝና ወደ ኢየሱስ ክርስቶስ ተመልሳችሁ አዳኛችሁ አድርጋችሁ እንድትቀበሉት እፈልጋለሁ።›

«ዓይኖች ሁሉ በጠንቋዩ ላይ ተተከሉ፥ ማንም ሊንቀሳቀስ ወይም ሊናገር አልደፈረም። እስካሁን ግንም የዚህን የሰይጣን ካህን የዕድሜ ልክ ሥልጣን ደፍሮ የተጋፈጠ አልነበረም። የሰዎቹ ፊት በፍርሃት ጨለመ። ምን አስደንጋጭ ነገር ይፈፀም ይሆን? ዲያሣ እዚያው በሞት ይመታል፥ እያሉ እሱን ለመንካት ካለመድፈራቸውም በላይ ጎቻ ጎዶን የተጋፈጠ ሊናር እንደሚችል ባለማመን በአጠገቡ የቆሙት በፍርሃት ወደኋላ አፈገፈጉ።

«የከበሮ ምት ቆሞ መቺዎቹም ሆኑ ደናሮቹ ሁሉ በቆሙበት ቀሩ፥ በጠቅላላ ፀጥታ ሆነ፥ ጠንቋዩ በቁጣ አፍጦ ዲያሣን ያይ ነበር። ዲያሣና አብረውት የሄዱት በአንድ ወገን ሕዝቡ ደግሞ በሌላ ሆነው የሰይጣን ወኪል እና የእግዚአብሔር ልጅ ለተወሰነ ጊዜ ፊት ለፊት ተፋጠጡ። ጠንቋዩም ተጨንቆና ተደናግሮ እጆቹም ተዝለፍልፈው በወደቁ ጊዜ ተነስቶ እንደተገረፈ እንስሳ ሮጦ ወደ ግቢው ገባ።

«መተትና አስማቱ ሲሰባበር በቦታው የነበረው ጫጫታና ሁካታም አበቃ፥ ሰዎችም ሁሉ በፍርሃት እየተንቀጠቀጡ ሥፍራውን ለቀው ሄዱ፥ ጠንቋዩም በሕዝቡ ላይ የነበረው የኃይል ይዞታ ሲሰባበር የእርሱ ሰይጣናዊ በዓልና ስብሰባ ግድረግም አብሮ አከተመ።»

# ምዕራፍ 7. የመጀመሪያ ቤተ ክርስቲያን

. . . በብዙ ወንድሞች መካከል በኩር ይሆን ዘንድ አስቀድሞ ያወቃቸውን የልጁን መልክ እንዲመስሉ አስቀድሞ ደግሞ ወስኗልና።

ሮሜ 8:29

«ምንም ሥራ አልሠራንም፥ ሁሉም ገና ነው» አለ ደሲታ እየተገረመና መጽሐፍ ቅዱሱን በእጁ ይዞ ወደ ኤሪል ሉዊስ እየመጣ።

«ምንድነው እሱ?» ብሎ ጠየቀ ሉዊስ።

«‹አመኑ ተጠመቁ›፥ እዚህ የማነበው ያመኑት ተጠመቁ የሚል ነው፥ እኛ ግን ሁሉንም ገና አላደረግንም።»

ደሲታ በአቶና ሚሲዮን ጣቢያ ከሚሠሩ ወጣት ወላይታዎች አንዱ ነበር። ደሲታና ወልዴ በኢየሱስ ክርስቶስ የማያወላውል አቋም ከወሰዱት ውስጥ የመጀመሪያዎች ነበሩ። (ወልዴ የሉዊስ ወጥ ቤት ሠራተኛ የነበረ ነው።) ደሲታ ይህንን ሲያደርግ ባለቤቱ የነጭ ሰው ኃይማኖት ስለተቀበለ ድሮ ይደበድበኝ የነበረውን በማቆሙ ሌሎች ሴቶች «ባልሽ ሴት እንጂ ወንድ አይደለም» እያሉ ይሰድቡኛል በማለት ጥላው ሄደች። እርሱ ብዙ ቢነግራትና ቢመክራት «ፈጽሞ አልመለስም» ብላ ነጎደች።

ደሲታ ባለቤቱን አሳምኖ ከእርሱ ጋር እንድትኖር ማድረግ ቢችል ምናልባት እርሷና መላ ቤተሰቧ በተነካኩበት የጥንቆላ ሥራ ይጠመድ ነበር። እናቱም በጥንቆላ የሚያምኑ ስለነበረ በኑሮው ችግር ፈጣሪ ነበሩ። ባለቤቱ ጥላ በመሄዷ ግን ክርስቶስን ለመከተል በወሰደው ውሳኔ ጸና። ከጥቂት ጊዜ በኋላ ደሲታና ሌሎች ሁለት ክርስቲያኖች በሉዊስና ባለቤቱ ለሞተው ልጃቸው መቃብር እንዲቆፍሩና በቀብሩ እንዲረዱ ተመረጡ፥ በዚያ ክርስቲያኖች ለሞትና ሐዘን ያላቸውን ስሜትና መተባበር ተመልክቶ እንደገና የሚያገባ ከሆነ ክርስቲያን ሚስት ማግባት አለብኝ ብሎ ወሰነ።

ደሲታ የአማርኛ ፊደል በመጀመሪያ በሃያ አምስት ዓመቱ አካባቢ ከሚሲስ ሉዊስ የተማረ ሲሆን ጎበዝ ተማሪ ስለነበረ ሌሎችንም ለማስተማር የሚችል ሆነ። ለቀድሞው አውራጃ ገዥ ለብዙ ዓመታት የሠራ በመሆኑ አማርኛ መናገር ስለሚችል ፊደል መማር አላስቸገረውም። አማርኛ እና መጽሐፍ ቅዱስ በደንብ የሚያነብ በመሆኑ ለሌሎች ክርስቲያኖች ጎበዝና ንቁ መሪ ሆነ። የአዲስ ኪዳን አማኞች መጠመቃቸውን እንብቦ ስለነበረ የጥምቀት አገልግሎት እንዲኖር ሀሳብ አቀረበ።

ከዚህም የተነሣ ጠቅላላ የሚሲዮናያን ኮንፍራንስ በ1926 ዓ.ም. በሶዶ ተጠርቶ ለመጠመቅ የሚፈልጉ ክርስቲያኖች እንዲገኙና በተለይ ለጥምቀቱ አገልግሎት በተዘጋጀ ልዩ ስብሰባም እንዲሳተፉ ተጠየቁ። ሊጠመቁ ከሚጠበቁት ሃያ ሦስት ሰዎች ውስጥ አሥራ ስድስቱ በልዩ ስብሰባው ተገኝተዋል። ከእነዚህ

ውስጥ ደሲታና እውነተኛ ክርስቲያን መሆኗን አረጋግጦ ያገባት አዲስ ሚስቱ ግሚቴ ይገኛሉ።

በመጀመሪያው ስብሰባ እያንዳንዱ የሚጠመቅ አማኝ በግል ስለ ክርስትና ልምምዱ ሚሲዮናውያን ሁሉ ባሉበት ተጠይቆ ከአሥራ ስድስቱ ውስጥ አሥራ ሦስቱ ለጥምቀቱ ብቁና ዝግጁ ሆኑ።

ከዚያም ጥምቀት ግለት ምን ግለት እንደሆነ የሚያብራራ ውይይት ተካሂዶ መዳን በእምነት ብቻ እንጂ አንድን ነገር በመሥራት ወይም ባለመሥራት የማይገኝ፥ ጥምቀትም ቢሆን የሚያድን ሳይሆን ለወላጆቻቸው፥ ዘመዶቻቸውና ጎረቤቶቻቸው አማኞቹ ኢየሱስ ክርስቶስ በእነሱ ስለሚኖር አዲስ ሰዎች ለመሆናቸው ምስክር እንደሆነ ተገለጸለቸው።

በመጨረሻ ደሲታ ተነስቶ የሚጠመቁ የወላይታ አማኞችን ተመለከተ፥ እንዲህም አላቸው።

«ከኛ ውስጥ ጥቂቶቻችን በመዋሸት እርስ በርሳችንን ሆነ ነጮችን ማታለል እንችላለን። ነገር ግን ማናችንም ቢሆን እግዚአብሔርን ማታለል ወይም ማሞኘት አንችልም። አንዳንዶቻችን ጋያ ማጨስ ብንተውም ትንባሆ መትከልና አዘጋጅተን ለሌሎች መሸጥን አልተውንም፥ አንዳንዶቻችን ቦርዴ (የሚያሰክር ባሕላዊ መጠጥ) ወይም ጠላ መጠጣት ብናቆምም መጠጡን በቤታችን አስጠምቀን በገበያ ወይም በቤታችን መሸጥ አላቆምንም፥ ሚስቶቻችንም ይህን ማድረግ አላቆሙም። ታዲያ ለእግዚአብሔር ነው የምንዋሸው? እግዚአብሔርን ነው የምናታልለው?

«እግዚአብሔር ልባችንን ያያል፥ እርሱና እኛ እነዚህ አርጌ ነገሮች ከልባችን ተጠራርገው መውጣት ያለግውጣታቸውን እናውቃለን።»

ከዚያም ወደ ሚስዮናውያኑ በመዞር፡-

«እናንተ ለጥምቀቱ መርምራችሁናል፥ እኛስ ራሳችንን ብንመረምር ትቃወማላችሁ?» ብሎ ጠየቀ።

«በፍጹም! በፍጹም አንቃወምም» ብለው መለሱ ሚሲዮናውያን።

ደሲታ መጽሐፍ ቅዱስ ከፍቶ የሐናንያና የሰፏራን ታሪክ ለአማኞቹ አነበበላቸው። የኢየሱስ ተከታዮች ነን በሚሉ በእነዚህ በሁለቱ ሰዎች ላይ የእግዚአብሔር ፍርድ እንዴት እንደመጣባቸው ሲያውቁ በጣም ተደነቁ። ከዚህ ቀጥሎ በተደረገው ምርመራ ክርስቲያኖችን በጣም የሚያሳስብ ነገር ግርዘት መሆኑ ተረጋገጠ።

በወላይታ ባሕላዊና ሕብረተሰብአዊ ወግ መሠረት ግርዘት ለአካል ንጽሕናና ጤና ብቻ የሚደረግ ነገር አይደለም። ግርዘት ልጅ በማህበራዊ ሕይወት ውስጥ ተካፋይ ሊሆን የሚችል መሆኑ የሚታወቅበት ሥነ ሥርዓትም ነው፥ በዚህ ሥነ ሥርዓት አማካይነት ልጁ ያደገና የጉለመሰ ኃላፊነትንም ለመሸከም የተዘጋጀና የሚችል የጎሣው ወንድ አባል መሆኑ ይታወቅለታል። በመንፈሳዊ መልኩ ደግሞ ያልተገረዘ ወንድ ለመናፍስቱ መስዋዕት ሲቀርብ በሥነ ሥርዓቱ ተካፋይ እንዲሆን አይፈቀድለትም። (በወላይታ ባሕል ግርዘት የሚፈፀመው በሕፃንነት ዕድሜ ሳይሆን ለአቅመ-አዳምና ሔዋን ሲደረስ ነው)።

ከዚህ ባሕላዊ መልኩ የተነሣ እያንዳንዱ የሚጠመቅ ሰው በቀድሞ የወላይታ ባሕልና ወግ መሠረትና ዓላማ ለመገረዝ ራሱን አሳልፎ እንዳይሰጥ ቃል እንዲገባ ለመጠየቅ አማኞች ሁሉ ወሰኑ። (ግዴታው ለአማኞች ሁሉ ግለትም ለወንዶችም ለሴቶችም ነበር፥ የሁለቱም መገረዝ ባሕላዊ ዓላማ ተመሳሳይነት አለው፥ የሴቷ መገረዝ ለማግባትና ልጅ ለመውለድ . . . ወዘተ መድረሷን ያመለክታል፥ የተገረዘ ወንድ ያልተገረዘችውን ሴት በሚስትነት አያገባትም)። በዚህ የሥነ ሥርዓት ጉዳይ ላይ ከተደረገው ውሳኔ የተነሣ ሊጠመቁ ከተጠበቁት ውስጥ ባለመስማማት ሦስቱ ሲለዩ አሥር ብቻ ቀሩ።

ታህሣሥ 1 ቀን 1926 ዓ.ም. የመጀመሪያ ሚሲዮናውያን ወደ ወላይታ በገቡ በአምስት ዓመት ተኩል የመጀመሪያዎቹ አሥር የወላይታ ክርስቲያኖች በሚስዮኑ ግቢ በነበረው ሰፊ ጉድጓድ ውሃ ተጠመቁ። እነሱም ስምንት ወንዶችና ሁለት ሴቶች ነበሩ፥ ደሲታ፥ ማሚቴ (የደሲታ ባለቤት)፥ ጮራሞ፥ ፓካሬ (የጮራሞ ባለቤት)፥ ዲያሣ፥ አሬቦ፥ ብሩ፥ ዋንዳሮ፤ ጎዳና፥ እና ካዎና ቃባ ናቸው።

ከሁለት ሳምንት በኋላ ለአማኞቹ የጌታ ራት (ቁርባን) አገልግሎት ሲካሄድ የተዘጋጁት የተለመዱ የወላይታ ምግቦች ማለትም የቦቆሎ ቂጣና በውሃ የተበጠበጠ ማር ነበር። በሥነ ሥርዓቱ ላይ ማሚቴ እንዲህ ብላ ነበር፥ «ክርስቶስ ለእኛ ሲል መሰበሩንና መሰቃየቱን የሚያመለክቱትን እነዚህ ትናንሽ የቂጣ ስባሪዎችን እስካየን ድረስ እግዚአብሔር እንዴት እንደወደደን አልገባኝም ነበር።»

ደሲታም ቁርባኑን ከወሰደ በኋላ አፀፋውን ሲመልስ እግዚአብሔር ጽድቅን እንደሚፈልግ በማሳሰብ ነበር፥ «‹ሰይገባው አይብላ› የሚለውን ቃል እያሰበ የክርስቶስ ተከታይ የሆነ ሰው ራሱ የማይበላውን ምግብ ሌላው እንዲበላ አይጋብዘውም።»

አንድ ሰው «ይህ ግለት ለምግብ ብቻ ነው?» ብሎ ጠየቀ።

«አይደለም! ክርስቲያኖች ሆነን ማድረግ የማይገባንን ነገር ሁሉ ሌላው እንዲያደርግ መፈለግ የለብንም ግለት ነው።

«ወደ እግዚአብሔር የሚያደርሰው መንገድ ጠባብ ነው፥ አምን ኃጢአትን ላልተውና ላልጠላ ሊያልፍበት አስከማይችል ጠባብ ነው። ነገር ግን ኃጢአቱን ተናዝዞ ወደ እግዚአብሔር ለሚጣ ትልቅና ግዙፍ ኃጢአተኛ እንኳን የእግዚአብሔር መንገድ እጅግ ሰፊ ነው።»

ስምንቱ ወንዶች ከተጠመቁ በኋላ በመደበኛው የቤተ ክርስቲያን አገልግሎት በየተራ ይሰብካሉ። ወዲያው ሦስት ሽማግሌዎች ተመርጠው ኃላፊነት እንዲሸከሙ በወሰኑት መሠረት ደሲታ፥ ዲያሣና ጎዳና ተመርጠው ሁለተኛው የጥምቀት አገልግሎት ሲደርስ የሚጠመቁትን አማኞች በመመርመርና በማጥመቅ አገልግለዋል።

የሚቀጥሉት ሁለት ዓመታት እድገት የታየባቸው ናቸው። የመጽሐፍ ቅዱስ ጥናቶች በሳምንት አራት ምሽቶች ይካሄዳሉ፥ ሁልጊዜ ቅዳሜ ማታ አንድ ሚስዮናዊ በገጠር ዞረው እሁድ እሁድ ሲሰብኩ የሚረዳቸውን ልዩ መልዕክት ለወላይታ ሰባኪያን ይሰጣል። ሁልጊዜ እሁድ ማታ አገልጋዮቹ

ልምምዳቸውንና ሳምንቱን በሙሉ ጌታ ያደረገላቸውንና የባረካቸውን ሪፖርት ያደርጋሉ።

ሌሎችም በርከት ያሉ የሚሲዮን ጣቢያዎች መጀመሪያ በደቡብ ምዕራብ በጎፋ ቀጥሎ በአባያ ሐይቅ አጠገብ በጋሞ ተቋቋሙ። የሚሲዮናውያን ብዛት ጨመረ፥ የክርስቲያኖች ቁጥርም ቀስ በቀስ እያደገ ሄደ።

## ምዕራፍ 8. ክርስትናና ባህል

. . . አዲስ ፍጥረት ነው፥ አሮጌው ነገር አልፎአል፥ እነሆ ሁሉም አዲስ ሆኖአል።

2 ቆሮ. 5፡17

«ቦርዴ[1] ከሌለ ቤት መሥራትም የለም! »

የቁጣ ድምፆች የጪቱን አየር ሰንጥቀው ይሰተጋባሉ። «ቦርዴ ከሌለ ቤት መሥራትም የለም፥ ቦርዴ ካላቀረብክልን በቤትህ ሥራ አንረዳህም! »

ነገር ግን ከምግብና ቡና በቀር ቦርዴ የሚቀርብ አልሆነም። በብዛት መጥቶ የነበረው ሕዝብ ቀስ በቀስ ወደየቤቱ እየተመለሰ ተመናምኖ ጥቂቶች ግለትም የአዲሱን ቤት ሥራ በዚያን ዕለት ለማስጀመር አቅዶ ሳይሳካለት በመቅረቱ የተረበሸው ዲያሳ እና በምግብና ቡና ዝግጅት የረዱት ጥቂት ክርስቲያኖች ብቻ ቀሩ።

* * *

በወላይታ ኑሮ ከጥንትም ጀምሮ የጋራና ባሕሉንም የሚመስል ነው። አዲስ መሬትን ማረስ፥ ቤት መገንባት፥ በዓል ማክበር፥ የሞተውን መቅበር እና የመሳሰሉት የሚካሄዱት በጋራ (በደቦ) ሲሆን በዚህም ሁልጊዜ ቦርዴ በብዛት ይጠጣል።

አንድ ሰው (ለምሳሌ ያህል) ቤት መሥራት የሚፈልግ ቢሆን ማድረግ ያለበት ሥራውን የሚጀምርበትን ቀን መወሰንና ማሳወቅ ሲሆን ቀኑ ሲደርስ ዘመዶችና የጎረቤት ሰዎች በግል አንዳንድ እስር ሣር ወይም እንጨት ይዘው ይመጣሉ። ለዚህ የሚመለስላቸው ውለታ የሚጠጡትን ቦርዴ ማቅረብና ራሳቸውም ቤት በሚሠሩበት ጊዜ በዚህ ዓይነት መርዳት ነው።

የወላይታ ክርስቲያኖችም የጀመሩት አዲስ የሕይወት መንገድና ለኢየሱስ ክርስቶስ ያላቸው ታማኝነት ከአሮጌው ጎጣዊ አኗኗር የሚለያቸው መሆኑን ተመለከቱ። ክርስቲያኖች የሚያሰክር መጠጥ መጥመትም ሆነ መጠጣት ስላቆሙ ነበር ዲያሣ ለደቦው ቦርዴ ያላቀረበው። ቦርዴ ካልቀረበ ቤቱን አንሠራም ያሉ ወዳጆቹና ጎረቤቶቹ በብዛት የቀረበውን ምግብና ቡና እንኳን እያዩ ሀሳባቸውን አልቀየሩም፥ ስለሆነም ለመሥራት ባለመፈለግ ተመልሰው ወደየቤታቸው ሄዱ።

[1] ቦርዴ ከገብስና ከበቆሎ የሚጠመቅና የሚያሰክር ባህላዊ መጠጥ ነው።

ከዚህም የተነሣ አማኞችና ሚሲዮናውያኑ አዲስ፥ ከባድና ያልለመዱት ችግር ስለአጋጠማቸው ተሰብሰብው ተመካከሩ፥ የእግዚአብሔርንም ምሪት ጠየቁ።

በመጨረሻም ምንም እንኳን ባሕሉ የቆየ ቢሆንም ከክርስቲያን ጥሪና ምስክርነት ጋር የሚጋጭና የሚነሪርም ስለሆነ ቦርዱ ላለማቅረብ በወሰኑት ውሳኔ ላይ ለመጽናት ተስማምተው ከዚህም የተነሣ የሚመጣውን ችግር ለመቋቋም ራሳቸው ተረዳድተው ቤቶቻቸውን ለመሥራት ወሰኑ። ሚሲዮናውያን እንኳን ሳይቀሩ በቤቶቹ ሥራ ከልብ በመሳተፍ በዚህ ለእነሱ ባልተለመደና እንግዳ በሆነ ሥራ ክርስቲያኖችን ረድተዋል።

ለብዙ ቀናት ክርስቲያኖች አዲሱን ቤት ሲሠሩ ተመልክተው ያላመኑ ጎረቤቶችና ዘመዶች ግራ የተጋቡ ቢሆንም ከልብ መሥራታቸውና ጽናታቸው ልባቸውን ነክቷል። ስለሆነም ቤቱን ሠርቶ ለመጨረስ የሚያስፈልገው የሰው ኃይል እስከተሰበሰበና ከዚያም እስከሚበልጥ ድረስ አንድ በአንድ እየመጡ ይረዱ ጀመር።

* * *

የወላይታ ቤተ ክርስቲያን እንደተመሠረተ ክርስቲያኖቹ ፍጹም ተለውጠው ከአርጌው አኗኗር ስለተለዩ አዲስ የአኗኗር መመሪያ ወጥቶ በሥራ ላይ ዋለ። መመሪያ የተዘጋጀው የወላይታ ባህልና ክርስትና ስለተጋጩና ሊስማሙ ስላልቻሉ እንጂ በነጮች ግፊት አልነበረም። ይህ በእምነት ጸንቶ የመቆም ሥነ ሥርዓት መመሪያ አዲስ ክርስቲያኖችን ይበልጥ ብረቱ አድርጎአቸዋል።

በሌላ በኩል መመሪያው በዘመዶችና ወላጆች መካከል እንኳን ሳይቀር ብዙ ችግር (ያለመደሰትና ያለመግባባትን) አስከትሎ ነበር። አንዳንድ ያላመኑ ወዳጆች ቦርዱ ባይቀርብላቸውም ቤት ሲሠራ ለመርዳት ፈቃደኛ ሲሆኑ ሌሎች ይህንን ሐሳብ አልተቀበሉም። እነርሱ ያለቦርዱ የሚሠራ ቤት አይረባም ወይም ፀንቶ አይቆምም ብለው ያምናሉ። የጥንቱን የወላይታ ልማዶችን ካጠፉት ከቅድመ አያቶች መናፍስት ሕዝቡ ነፃ አልወጣም ነበር።

ገና ከመጀመሪያው ክርስትና በወላይታ ክርስቲያኖች ዘንድ ከውጭ እንደመጣ ሳይሆን የእነሱና የተለመደ ነገር ሆነ። ይህም ሚሲዮናውያኑ የተመኙት ነበር። ሚሲዮናውያኑ የወላይታ የአኗኗር ዘይቤ በተቻለ መጠን ተጠብቆ እንዲቆይና በወላይታ ቤተ ክርስቲያንም ከመሠረታዊው ክርስትና ውጪ የሆነው የምዕራባውያን ባሕላዊ ዘዴ እንዳይለመድ ነበር የፈለጉት።

ከዚህም የተነሣ ወላይታዎቹ ቤተ ክርስቲያኖቻቸውን የሚሠሩት በራሳቸው ቤት ቅርጽና መልክ ነበር። ምንም እንኳን በሚሲዮኑ ውስጥ የተሠራው የመጀመሪያው ቤተ ክርስቲያን እንደሌሎችም የጣዪው ቤቶች በጭቃ ጡብ የተሠራ ቢሆንም ክርስቲያኖቹ ቤቱን እንደ ስብሰባ አዳራሽ እንጂ እንደ ቤተ ክርስቲያን አይቆጥሩትም ነበር። የወላይታ ቤት ክብ ሆኖ ከግንድና ከሣር የሚሠራ ነው። በመጀመሪያ ቦይ መሰል ክብ ጉድጓድ ተቆፍሮ ግድግዳ እንዲቆም ይደረጋል። ግድግዳውም ከታች አንስቶ እስከ ላይ ድረስ በሲባጉ ወይም በወፎች ይታሠራል። ቤቱ አንድ በር ብቻ ያለው ይሆንና መስኮት አይኖረውም።

የመጀመሪያዎቹ ቤተ ክርስቲያናት የተሠሩት ሚስዮናውያን ከወላይታ ለቀው ከወጡ በኋላ ሲሆን ቤቶቹ ከመኖሪያ ቤቶች ጋር ሲነፃፀሩ ሰፊና ለአየር ማስገቢያም ሲባል ብዙ በሮች ያሏቸው ነበሩ። ወላይታዎች «ዎጣ ኬታ» ማለትም «የፀሎት ቤት» ይሏቸው።

የወላይታ «ፀሎት ቤቶች» ወንበር አያስፈለጋቸውም፥ አማኞቹ ለፀሎቱ በሚሰዮን ጣቢያ ይሰበሰቡ በነበረበት ጊዜም ምንም ዓይነት መቀመጫ አይጠቀሙም ነበር። አማኞቹ ቤተ ክርስቲያን በሚገቡበት ጊዜ ቤቱ ብዙ ሰው እንዲይዝ የገባ ሁሉ ያለ መስመር በተገኘው ቦታ ዝም ብሎ መቀመጥ አለበት። በቤተ ክርስቲያን ውስጥ ሴቶችና ወንዶች ተለይተው ይቀመጣሉ፥ ተናጋሪውም (ሰባኪው) የመሰበኪያ ሰገነት የለውም።

የምዕራባዊያንን ቤተ ክርስቲያን የዝግሬ ቃና የወላይታ ክርስቲያናች አልወደዱትም፥ ሚሲዮናውያኑ መዝሙሮቹን ተርጉመው ያቀረቡ ቢሆንም ከወላይታ የአዘማመር ስልት ጋር የማጣጣምና ለወላይታ ክርስቲያናች ጆሮ የሚጥም የሚገባቸውና የሚያደንቁትም ሆኖ አልተገኘም። ቀስ በቀስ የወላይታ ክርስቲያናች የራሳቸውን ስልት ማጠናቀር ጀመሩ።

የወላይታ አዘማመር ሁለቱ ድምፆች የሚደጋገሙበት ዜማ ነው፥ መሪው ሲዘምር ጉባኤው በጋራ ተቀብሎ አዝማቹን በመዘመር አጸፋውን ይመልሳል። የወላይታ ክርስቲያናች በየትም ለመዘመር በሚቻልበት ቦታ ማለትም በሥራ ላይ ሆነው በጉዞ ላይ ሁሉ ይዘምራሉ።

ይህም ወላይታዎች የሚረዱትና ሐሳባቸውንም በበቂ ሁኔታ ሊገልጹ የሚችሉበት የአዘማመር ስልት ነው። ቃሎቹና ዜማዎቹ የሚፈልቁት እንዲያው ከልምዳቸው፥ ለኢየሱስ ክርስቶስ ካላቸው ፍቅርና ለክርስትና ሕይወት ካላቸው ግንዛቤ ነው። በመዘመር ተመስጠ የሚገኝ አንድ የመዝሙር መሪ ወዲያው አንድ አዲስ መዝሙር ሊያጠናቅርና ሊያስዘምር ይችላል።

በጣም ተወዳጅ ከነበሩት መዝሙሮች አንዱ «እግዚአብሔር የሕይወት ቃል ነው» የሚል ነው። መሪው ወይም ዜማ አውራጅ «እግዚአብሔር የሕይወት ቃል ነው» ብሎ ሲዘምር ጉባኤውም «እግዚአብሔር የሕይወት ቃል ነው» ብሎ ይቀበላል።

እግዚአብሔር የሕይወት ቃል ሰጪ ነው (መሪ)
እግዚአብሔር የሕይወት ቃል ነው (ተቀባይ)
እግዚአብሔር የሚያሸክመው ቀላል ቀንበር ነው (መሪ)
እግዚአብሔር የሕይወት ቃል ነው (ተቀባይ)
እግዚአብሔር ለወንዶችም ለሴቶችም የሚሰጥ ነው
እግዚአብሔር የሕይወት ቃል ነው
እግዚአብሔር ሰላምና ደስታ የሚሰጥ ነው
እግዚአብሔር የሕይወት ቃል ነው

እግዚአብሔር ከሰዎች በላይ ነው
እግዚአብሔር የሕይወት ቃል ነው።

በለቅሶ በተለይም በቀብር ጊዜ የሚዘመር ደግሞ «እንነግለን» የሚል ነው።

እግዚአብሔር ከመቃብር ውስጥ ሲጠራን (መሪ)
እንነግለን (ተቀባይ)
እርሱ ለርሱ ለሆኑት ሲመጣ (መሪ)
እንነግለን (ተቀባይ)
በፊት የሞቱትም ሁሉ ሲነሡ
እንነግለን
እግዚአብሔር ከመቃብር ያስነሳናል
እንነግለን
እርሱም በማንጠብቅበት ሰዓት ይመጣል
እንነግለን

ከዚያም መዝሙሩ ሳይቋረጥ መሪው የመልዕክቱን አዝማች ይቀይርና ይህ(ች) ዛሬ የተለየን (ች) ወንድማችን (እህታችን)
ይነግል (ትንግለች)
መቃብር ይዞት (ይዟት) አይቀርም
ይነግል (ትንግለች)
እንደገና እናየዋለን (እናያታለን) . . .
በዚያ በሽታ በሌለበት ሀገር እናየዋለን . . .
በዚያ ችግር በማይታወቅበት አገር እናየዋለን . . .
በዚያ ኀብር በማንጠየቅበት አገር እናየዋለን . . .
በዚያ ረሐብ በሌለበት ሀገር እናየዋለን . . .
በዚያ አዳዲስ ልብሶች ለብሰን እናየዋለን . . .
በእርግጥ እናየዋለን፥ እናየዋለን . . .
እንኑለን
በኢየሱስ ቤት እንገናኛለን
እንነግለን
በኢየሱስ ቤትም ለዘለዓለም እንኖራለን